

“ΑΓΙΟΣ ΠΑΥΛΟΣ,,

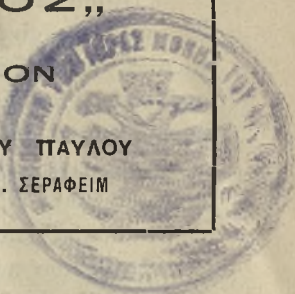
Ο ΞΗΡΟΠΟΤΑΜΙΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΤΗΣ ΕΝ ΑΓΙΩ, ΟΡΕΙ ΑΘΩ,

ΙΕΡΑΣ ΚΟΙΝΟΒΙΑΚΗΣ ΜΟΝΗΣ ΑΓΙΟΥ ΠΑΥΛΟΥ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΤΟΥ ΚΑΘΗΓΟΥΜΕΝΟΥ ΑΥΤΗΣ ΑΡΧΙΜ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΚΑΙ ΤΟΠΟΓΡΑΦΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ ΑΘΩ

ΓΕΝΙΚΑΙ ΓΝΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΝ ΑΓΙΩ, ΟΡΕΙ ΑΘΩ, ΜΟΝΩΝ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΩΝ

Περιοσία τῶν Μονῶν καὶ τῶν μοναχῶν

Ἀπὸ τὴν ἐποχὴν τῆς ὑποταγῆς ἢ ἰδιοκτησίας τῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἀνεγνωρίσθη ὡς ἀνήκουσα εἰς τὸ ἠθικὸν πρόσωπον αὐτῶν, ὅπερ οὕτω κατέστη καὶ ἀνεγνωρίσθη πρόσωπον νομικόν.

Ἰδιοκτησίαι τῶν Μονῶν ἐθεωρήθησαν τὰ ἀκίνητα καὶ τὰ κινητὰ ἤτοι: κτήματα, ναοί, κατοικίαι, ζῶα, χρήματα, πράγματα κλπ.

ΕΚΦΡΑΣΙΣ ΛΥΠΗΣ

Ἐν ἄλλῃ στήλῃ ἀναφέρομεν περὶ τῆς παραβίασεως τοῦ χιλιετοῦς καθεστώτος τοῦ Ἁγίου Ὄρους, δι' οὗ ἀπαγορεύεται ἡ ἐν αὐτῷ εἴσοδος γυναικῶν.

Ἐκφράζομεν τὴν βαθεῖαν ἡμῶν λύπην πρὸς πάντας τοὺς ἀρμόδιους, οἰανδήποτε θέσιν κατέχοντες, καὶ λοιποὺς ἐπιστήμονας διὰ τὴν πράξιν ταύτην, ἣτις ἀποτελεῖ στίγμα διὰ τὴν θέσιν ἣν κατέχουν ἐν τῇ κοινωνίᾳ.

Τὸ μόνον παρήγορον σημεῖον κατὰ τὴν τοιαύτην ἀπρεπῆ μεταχείρισιν τῶν ὑπερχιλιετῶν Ἀγιορειτικῶν θεσμιῶν, ποδοπατηθέντων οἰκτρῶς ὑπὸ τὰ ὄμματα τῶσων διασῆμων βυζαντινολόγων τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου, ἀποτελοῦν αἱ διαμαρτυρίαι τῶν ἐπαρτίμων Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καὶ ἡ ἐγκαιρῶς ἐπέμβασις τοῦ κ. Ὑπουργοῦ πρὸς οὓς καὶ ὀφείλομεν χάριτας.

Τὰ διάφορα Ὀθωμανικὰ φερμάνια λέγουν ὅτι οἱ μοναχοὶ ὡς ἄπαιδες καὶ ἀνήκοντες εἰς τὰς Μονὰς αὐτῶν δὲν κληρονομῶνται παρ' οὐδενὸς συγγενοῦς, οὐδὲ δύνανται οὗτοι νὰ συντάξουν διαθήκην, ὅθεν πάντα τὰ κτήματα, ζῶα καὶ πράγματα αὐτῶν τὰ ἐξουσιάζουν οἱ Μοναὶ αὐτῶν, ἦτοι τὸ σύνολον, ὅσα δὲ εὐρεθοῦν εἰς χεῖρας ἑνὸς μοναχοῦ ὁπουδήποτε περιοδεύει πρὸς συλλογὴν ἐλεῶν, ἀνήκουν εἰς τὴν Μονὴν καὶ ὁπουδήποτε οὗτος ἀποθάνει, οὔτε δημόσιος ὑπάλληλος, οὔτε συγγενὴς ἔχει δικαίωμα τι ἐπὶ τῶν εὐρεθέντων πραγμάτων αὐτοῦ, ἅτινα κληρονομοῦν οἱ λοιποὶ μοναχοὶ τοῦ αὐτοῦ μοναστηρίου.

Τοιαῦται περίπου εἶναι αἱ διατάξεις τῶν, περὶ περιουσίας τῶν Μονῶν καὶ μοναχῶν φερμανίων, ἅτινα κυροῦν οὕτω τὰς διατάξεις τῆς ἡμετέρας Ἐκκλησίας καὶ τῶν Νεαρῶν.

Λεπτομερείας περὶ περιουσίας τοῦ μοναχοῦ κτηθείσης πρὸ τῆς εἰς τὴν Μονὴν εἰσόδου αὐτοῦ ὁ τὸν μοναχικὸν βίον προτιμήσας, δὲν ἀναφέρουν τὰ φερμάνια, θεωρήσαντα τὸν μοναχὸν ἀνήκανον εἰς κτήσιν περιουσίας ἀπὸ τῆς εἰσόδου αὐτοῦ εἰς τὸ μοναστήριον.

Πρὸ τῆς ἀλώσεως, ἐν Ἀγίῳ Ὄρει μόνον κοινοβιάται ὑπάρχοντες δὲν ἀνεγνωρίζετο εἰς αὐτοὺς περιουσία ἰδία, συμφῶνως μὲ τὸ ἰσχύον δίκαιον καὶ τοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς κανόνας, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἄλωσιν γεννηθέντος ἐν Ἀγίῳ Ὄρει τοῦ ἰδιορρυθμοῦ, κελλιωτικοῦ καὶ ἀσκητικοῦ βίου τριῶν δηλαδὴ μοναχικῶν συστημάτων ἀγνώστων κατὰ τὴν ἀρχαιότητα ὡς πρὸς τοὺς τύπους καὶ τὴν μορφήν τὴν ὁποίαν ἀνέπτυξαν ταῦτα, ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν ἐν Ἀγίῳ Ὄρει ἐθίμων εἰς τοὺς ἰδιορρυθμίτας, κελλιώτας καὶ ἀσκητὰς ἰδία περιουσία τὴν ὁποίαν διαθέτουν κατὰ βούλησιν ζῶντες, ἀλλ' ὄχι καὶ μετὰ θάνατον. Πᾶσα διαθήκη εἶναι ἄκυρος. Τοὺς ἰδιορρυθμίτας μοναχοὺς κληρονομοῦν μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν αἱ οἰκεῖαι Μοναί, τοὺς δὲ κελλιώτας καὶ ἀσκητὰς τὰ κελλία καὶ αἱ καλύβαι καὶ οἱ ὑποτακτικοὶ αὐτῶν, ἦτοι πάλιν αἱ Μοναί, καθόσον τὰ ἐξαρτήματα ταῦτα θεωροῦνται ἀναπαλλοτριώτα κτήματα τῶν Μονῶν.

Περὶ τὸν νὰ εἴπωμεν ὅτι αἱ περιουσίαι τῶν Μονῶν ὡς εἰς τὸν Θεὸν ἀφιερωμέναι εἶναι ἀνεκποίητοι, ἀναφέρεται, καὶ ἀμετακίνητοι, μόνον δὲ ἐπὶ εἰδικῶν καὶ σπανίων περιπτώσεων καὶ

ἐνεκα ἀποχρώντων λόγων ἐπιτρεπομένης τῆς ἐκποιήσεως αὐτῶν. Μεγαλύτεραι δυσκολίαι παρεμβάλλονται ὅταν κτηματικὴ περιουσία πρόκειται νὰ μεταβιβασθῇ ἐκ μιᾶς εἰς ἑτέραν Μονὴν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, διὰ τοῦτο ἐγκρίναντος τοῦ Πατριάρχου, οἱ Ἐσφιγμενῖται ἐπώλησαν τῷ 1746 εἰς τοὺς Ζωγραφίτας τὴν Βάνιτσαν καὶ τῷ 1901 οἱ Βατοπεδινοὶ καὶ οἱ Ἁγιοπαυλίται ἀντήλλαξαν γαίας εἰς τὰ μετόχιά των τοῦ Πρόβλακος, κλπ.

Οἱ σουλτάνοι οὐχὶ μόνον ἀνεγνώρισαν ὡς ἱερὰν καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἀφιερωμένην τὴν περιουσίαν τῶν Μονῶν καὶ μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀλλ' ἀπήλλαξαν αὐτὴν καὶ πάσης φορολογίας. Εἰς τὰ παλαιὰ φερμάνια λέγεται ὅτι ἡ περιουσία αὐτῆ ἦτο ἀπηλλαγμένη παντὸς φόρου δημοσίου, ἐπληρώνοντο δὲ 200 χιλ. ἄσπρα εἰς τὸ Ὀδζάκι τῶν Μποσταντζήδων ὡς ὄρατὸν σύμβολον τῆς βασιλικῆς προστασίας τῆς ὁποίας ἀπήλαυον καὶ ὅπως οἱ διοικηταὶ τῶν ἐπαρχιῶν καὶ οἱ εἰσπράκτορες μὴ ζητοῦν ἐπαρχιακοὺς φόρους καὶ εὐρίσκουν ἀφορμὰς ἐπεμβάσεων καὶ πιέσεων.

Ἡ κατὰ τὸν ΙΗ' αἰῶνα διὰ τῶν καταγραφῶν ἐπιβληθεῖσα φορολογία ὡς καὶ ἐκεῖνη τῆς τρίτης δεκαετηρίδος τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ὑπῆρξαν προϊόντα ἀνάγκης καὶ δὲν ἐπεβλήθησαν μόνον εἰς τοὺς Ἁγιορεῖτας, ἀλλ' εἰς ὅλους τοὺς ὑπηκόους, χάριν τῶν ἀναγκῶν τοῦ κράτους, ὑπὲρ τῶν ὁποίων αὐτοὶ οἱ σουλτάνοι καὶ οἱ βεζύροι ἔδιδον προῶτοι τὸ παράδειγμα τοῦ πατριωτισμοῦ, θυσιάζοντες τὰ ἴδια. Ὅταν δὲ παρῆλθον αἱ ἔκτακται αὐταὶ περιστάσεις, ὁ σουλτάνος Ἀπτούλ Μειζίτ τῷ 1841 ὥρισε φόρον ὠρισμένον, μικρὸν διαφέροντα τῶν ἀνέκαθεν διδομένων.

Ἀληθῶς τῷ αὐτῷ ἔτει (1257 Ἐγείρας) ἐθέσπισεν ἵνα πᾶσαι αἱ κατοπιν ἀγοραζόμεναι ὑπὸ τῶν ἱερῶν καθιδρυμάτων γαῖαι καὶ λοιπὰ ἀκίνητα ὑπάγονται εἰς τὸν νόμον, πληρώνοντα φόρον ἐγγραφῆς (ταχρήρι ἐμλιάκ), ἀλλὰ τοῦτο ὑπῆρξε μέτρον γενικὸν καὶ ἀφεῶρα τὸ μέλλον, καὶ παρ' ὅλην τὴν πρὸς τὸ Ἅγιον Ὄρος βασιλικὴν εὐνοίαν δὲν ἦτο δυνατὸν τοῦτο νὰ τύχη προνομίου ἀπέναντι πασῶν τῶν ἄλλων ἐν τῇ Ὀθωμανικῇ αυτοκρατορίᾳ θρησκευτικῶν κοινοτήτων.

Μοναί. Κελλία. Σκήται. Ἐρημικὰ κέντρα. Καθίσματα.

Βίος αὐτῶν.

Κατὰ τὸν χρόνον τὸν ὁποῖον ὑπετάγησαν οἱ μοναχοί, ἐπὶ

τοῦ Ἁγίου Ὁρους εὐρέθησαν 19 Μοναί, αἵτινες ὅλαι σώζονται μέχρι σήμερον. Μετὰ 110 περίπου ἔτη ἀπὸ τῆς ὑποταγῆς ἀνεβίωσε καὶ ἡ τοῦ Σταυρονικήτα καὶ ἐγένοντο 20 ὡς καὶ προηγουμένως ἐλέχθη.

Αἱ πολυπληθεῖς μοναὶ τῶν αἰώνων Ι', ΙΑ', ΙΒ' καὶ ΙΓ' ὑπῆκουσαι εἰς τὸν νόμον τῆς ἀφομοιώσεως ἢ διελύθησαν ἢ ἄλλως πως κατεστράφησαν, συγχωνευθεῖσαι εἰς τὰς διασωθείσας.

Αἱ μεγαλύτεραι καὶ ἰσχυρότεραι Μοναὶ ὡς ἡ τῆς Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων, Χελανδαρίου ἔλαβον τὴν μεγαλυτέραν μερίδα. Τελευταίαν ἐπίσημον προσάρτησιν γνωρίζομεν τὴν τῆς μονῆς τοῦ Ἀλυπίου εἰς τὴν τοῦ Κουτλουμουσίου τῷ 1428, γενομένην διὰ σιγγιλίου τοῦ Πατριάρχου Ἰωσήφ, ὅστις ἦτο μοναχὸς τῆς μονῆς ταύτης. Ἴσως ἡ ἐπιμελὴς καὶ ἐλευθέρα ἔρευνα τῶν ἀρχείων τῶν Μονῶν δείξῃ ὅτι καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένοντο τινὲς προσαρτήσεις μονῶν τινῶν τὰς ὁποίας ἔλαβε κατὰ τὴν ἐρήμωσίν των τὸ κοινὸν τοῦ Ὁρους.

Ὅσαι τῶν προσηρηθεισῶν μονῶν διέφυγον τὴν τελείαν ἐρείπωσιν ἐδίδοντο ὡς κελλία εἰς 2, 3 καὶ 5 πρόσωπα ἄνευ διαδοχῆς, πολὺ δὲ βραδύτερον καθιερώθη γενικῶς ἡ διηνεκὴς διαδοχὴ εἰς αὐτά, καθιερωθέντων τριῶν μόνων προσώπων νομίμων καὶ ἐπιβληθέντος εἰς ὄφελος τῶν κυριάρχων Μονῶν τοῦ “**τριμεριδίου**”, δηλ. πρότερον μονὴ τις ἔδιδεν εἰς δύο ἢ τρία πρόσωπα ἓν κελλίον καὶ μετὰ τὸν θάνατον αὐτῶν ἐπώλει πάλιν αὐτὸ εἰς ἄλλους διὰ δὲ τῆς καθιερώσεως τῆς διαδοχῆς, ἀποθνήσκοντος τοῦ πρώτου προσώπου τὸ ὁποῖον “**γέρον**” τοῦ κελλίου καλεῖται, ὁ διάδοχος αὐτοῦ ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ μετρήσῃ εἰς χρῆμα τὸ τρίτον τῆς ἐν τῷ ὁμολόγῳ (συμβολαίου, τίτλῳ) ἀναφερομένης ἀξίας τοῦ κελλίου. Ἡ διάταξις αὕτη ἔλαβεν ἐν τῷ μεταξὺ μετατροπᾶς τινὰς διὰ νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱ. Δισενιασίου Συνάξεως τοῦ Μαΐου 1947, ὅτε καθιερώθη καταβολὴ ἐκ μέρους τοῦ διαδόχου ποσοῦ δρχ. 1.200.000 μέχρι 2.000.000 ἀναλόγως τῆς κατηγορίας εἰς ἣν ἀνήκει τὸ κελλίον καὶ τῆς τρεχοῦσης τιμῆς τῆς χρυσῆς Τουρκικῆς λίρας.

Οὕτω διεμορφώθη βαθμηδὸν ὁ νῦν παρατηρούμενος κελλιαστικὸς βίος, ἄγνωστος εἰς τὸν μοναχισμόν καὶ διὰ τοῦτο διακρίνεται ὡς γνησιώτατον προῖόν τοῦ Ἁγιορειτικοῦ μοναχικοῦ βίου.

Οἱ κελλιῶται ἀληθῶς ἀποτελοῦν κατ' ἐπιφάνειαν κοινόβια ἐν μικρογραφίᾳ, ἀλλ' ἐπειδὴ ἕκαστος γέρον τον κελλίου ἐφαρμόζει τὴν ἀρέσκουσαν εἰς αὐτὸν τάξιν καὶ δίαιταν, δέον νὰ λογισθοῦν μᾶλλον ὡς ἰδιόρρυθμοι. Εἶδομεν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι κελλιῶται ἦσαν οἱ τελειώτεροι τῶν κοινοβιατῶν, ἀποχωροῦντες πρὸς μεγαλυτέρους ἀγῶνας, ἐν ἡσυχίᾳ καὶ προσευχῇ ἀποπνευματιζόμενοι οὕτως εἰπεῖν, οἱ δὲ νῦν κελλιῶται μὴ ἔχοντες σχεδὸν ἄλλο μέσον βιοπορισμοῦ ἢ τὰς ἐκτάσεις τῶν κελλίων αὐτῶν, κατ' ἀνάγκην καλλιεργοῦν τὴν γῆν καὶ ἐπειδὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τηρηθῇ τὸ προσῆκον μέτρον, οἱ κελλιῶται καταγίνονται ἴσως κάπως περισσότερον εἰς τὴν τῆς ὕλης προσπάθειαν.

Οἱ κελλιῶται εἶναι τὸ μόνον ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μοναχικὸν σύστημα τὸ ὁποῖον στερεῖται τυπικοῦ, κοινῆς τάξεως, κανονισμοῦ κλπ., διότι τὰ κελλία δὲν εὐρίσκονται εἰς μίαν περιορισμένην περιφέρειαν, ἀλλ' εἶναι διεσπαρμένα καθ' ὅλην τὴν ἱερὰν χερσόνησον, ἀλλὰ κυρίως διότι ἐξαρχτῶνται ἐκ διαφόρων Μονῶν, ἀδελφοὶ τῶν ὁποίων καὶ λογίζονται. Ἐπ' αὐτῶν ἐπιβλέπουν αἱ Μοναί, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ δίαιταν αὐτῶν εἶναι ἐλεύθεροι ν' ἀκολουθοῦν τοὺς τύπους τῶν κοινοβίων (ὅσον ἐπιτρέπουν αἱ γεωργικαὶ αὐτῶν ἀσχολίαι), ἢ ἄλλους συγκατάβατικώτερος.

Ὡστε ἀπὸ τῆς κατακτίσεως καὶ ἐφεξῆς μέχρι τοῦ ΙΗ' αἰῶνος ἔχομεν ἐν Ἁγίῳ Ὄρει 20 Μονὰς “**κυριάρχους**“, αἵτινες διένειμον εἰς 20 μερίδας ἅπασαν τὴν χερσόνησον καὶ τὰ κελλία κατὰ τὸν τύπον τὸν ὁποῖον ἐσημειώσαμεν. Ταῦτα σήμερον ἀριθμοῦνται εἰς 175, ἧτοι 75 ἐντὸς καὶ πέραξ τῆς μοναχικῆς πολίχνης τῶν Καρυῶν καὶ 100 εἰς διάφορα ἄλλα σημεία (Προβάτα, Κερασιά, Βατοπέδι, Φιλοθέου κλπ.

II

Αἱ Μοναί κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν τάξιν ὑπέστησαν σπουδαιστάτην καὶ σημαντικωτάτην μεταβολὴν γενόμεναι ἐκ κοινοβίων ἰδιόρρυθμοι. Ἡ λειτουργία τοῦ κοινοβιακοῦ πολιτεύματος ἀπαιτεῖ ἄγρυπνον ἐπιτήρησιν καὶ ἄσβεστον τὸ πῦρ τοῦ μοναχοῦ πνεύματος. Εἰς τὰ κοινόβια ἵνα ὑπάρχη μία δίαιτα, μία τροπὴ, μία στολή καὶ πρὸ πάντων μία ψυχὴ, οὐ κατὰ τὴν οὐσίαν μόνον, ὡς λέγει ὁ θεὸς Χρυσόστομος, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν

ἀγάπην, ἵνα μὴ ὑπάρχη πενία καὶ πλοῦτος, δόξα καὶ ἀτιμία, ἵνα μὴ εἰσέλθῃ κρυφίως ἡ ἀπελπισία καὶ ἡ ἀλαζονεία, ἵνα ἡ μέγας ὁ τὸ εὐτελὲς ἔργον ἀρπάζων, ἵνα διατελῇ διαρκῶς ἔξωρισμένον τὸ “ἐμόν” καὶ τὸ “σόν”, τὸ ὁποῖον διατηρεῖ διηρημένην ὀλόκληρον τὴν ἀνθρωπότητα καὶ εἶναι αἷτιον ἀπάντων τῶν δεινῶν, εἶναι ἀνάγκη ἀπαύστου ἐργηγόρσεως καὶ ἀενάου πνευματικῆς ἐργασίας καὶ σιδηρᾶς ἀλλ’ ἀβιάστου πειθαρχίας. Ταῦτα πάντα, ἔνεκα τῶν δεινῶν τῶν ΙΓ’, ΙΔ’ καὶ ΙΕ’ αἰῶνος ἅτινα ἀνεγράψαμεν, ἐχαλάρωσαν καὶ βαθμηδὸν ὑπεισῆλθεν ὁ ἰδιόρρυθμος βίος εἰς τὰς Μονάς, κατ’ ἀρχὰς μὲν ὄντως ἰδιορρυθμῶς, κατόπιν δὲ διαμορφωθεὶς εἰς σύστημα. Τὸ ἰδιόρρυθμον ὅμως τοῦτο σύστημα φρικαλέως ἐστηλίτευσαν πάντες οἱ πατέρες τοῦ μοναχισμοῦ, ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀπολύτως ἑξαίρεσεως.

Τὸ τυπικὸν τοῦ Μανουὴλ Παλαιολόγου (1406) εἶχε σκοπὸν νὰ παρεμποδίσῃ τὴν περαιτέρω ἀνάπτυξιν τῶν πρὸς ἰδιόρρυθμον βίον ἐκδηλωθεισῶν ἀρχικῶς τότε τάσεων. Ἡ κατάστασις τῶν μετὰ τὴν ἄλλωσιν χρόνων ὑπέθαλψε τὰς τάσεις ταύτας, τῆς πολιτείας, ὡς ἑτεροθρήσκου, μὴ ἀναμιχθείσης εἰς τὴν πνευματικὴν διοίκησιν τῶν μοναχῶν.

Πρῶται αἱ Μοναὶ Λαύρας καὶ Βατοπεδίου παρουσιάζονται ἰδιορρυθμοὶ τῷ 1574-75, τότε δὲ ὁ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἐλθὼν Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας Σίλβεστρος, κατὰ προτροπὴν τοῦ Πατριάρχου Ἱερουσαλὴμ, ἔπεισε τὰς ἀδελφότητας τῶν δύο τούτων μεγάλων Μονῶν, ν’ ἀποκαταστήσουν πάλιν τὴν καταργηθεῖσαν Θεοφιλεστάτην κοινοβιακὴν πολιτείαν, ἐλπίζων ἐκ τούτου τὴν θεραπείαν τῶν δεινῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Τοῦτο δὲν ἀνεχαίτισε τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἰδιορρυθμοῦ βίου. Ἡ Λαύρα μικρὸν μετὰ ταῦτα ἠρημώθη σχεδόν, τὸ δὲ Βατοπέδιον κατόπιν ἀρκετοῦ χρόνου ἐπανῆλθεν πάλιν εἰς τὸ ἰδιορρυθμον τύπον, τὸν ὁποῖον ἐμιμήθησαν καὶ αἱ λοιπαὶ Μοναί, ὥστε κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΖ’ αἰῶνος αἱ περισσότεραι Μοναὶ ἦσαν ἰδιορρυθμοὶ καὶ κατὰ τὸν ΙΗ’ αἰῶνα ὅλαι ἠσπάσθησαν τὸ νέον τοῦτο ἀντικανονικὸν καὶ ἀντιμοναχικὸν σύστημα. Μόλις κατὰ τὸ τέλος τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος ἤρχισαν μικραὶ τινὲς Μοναὶ ἐπανερχόμεναι εἰς τὸν κοινὸν τύπον τὸν κατ’ ἐξοχὴν μοναχικόν. Τῷ 1810 ἦσαν ἑξ Μοναὶ κοινόβιοι καὶ δεκατέσσαρες ἰδιορρυθμοὶ.

Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία πανηγυρικῶς διὰ σιγγιλλίων Πατριαρχικῶν καὶ συνοδικῶν ἐκύρου τὰς παλινορθώσεις ταύτας, ἐπευλογοῦσα αὐτάς, ἀλλὰ δυστυχῶς αἱ κατόπιν πολιτικά ἀνωμαλίας διέκοψαν τὴν πρόοδον. Κατόπιν ἀπεκατεστάθησαν καὶ ἄλλαι ὡς κοινόβια καὶ σήμερον εἶναι ἕνδεκα τὰ ἐξῆς: Διουσιού, Κουτλουμουσίου, Ζωγράφου, (Βουλγαρικόν), Καρακάλλου, Σίμ. Πέτρας, Ἀγίου Παύλου, Ξενοφώντος, Ὁσ. Γρηγορίου, Ἐσφιγμένου, Ἀγίου Παντελεήμονος, (Ῥωσικόν) καὶ Κωνσταντινουπόλεως, ἀπέναντι ἑννέα ἰδιορρυθμῶν τῶν ἐξῆς: Λαύρας, Βατοπεδίου, Ἰβήρων, Χελανδαρίου (Σερβική), Παντοκράτορος, Ξηροποτάμου, Δοχειαρίου, Φιλοθέου καὶ Σταυρονικήτα.

Αἱ ἰδιορρυθμοὶ Μοναὶ ἔχουν τὴν αὐτὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν πρὸς τὰς κοινοβίους, τὸ αὐτὸ τυπικόν, κοινὴν τὴν προσευχήν. Δὲν ἔχουν ὅμως ἡγούμενον, ὅστις κατὰ τὴν τάξιν ἀσκει τὴν πνευματικὴν ἐποπτεῖαν ἐπὶ τῶν μοναχῶν, διοικοῦνται δὲ μόνον ὑπὸ τῆς Γεροντικῆς Συνάξεως τὴν ὁποῖαν ἀποτελοῦν 8-12 προΐσταμενοι ἰσόβιοι καὶ ὡς ἐκ τούτου ἡ πνευματικὴ ἐποπτεία καθίσταται λίαν χαλαρά.

Ἡ αὐτενέργεια καὶ αὐτοβουλία τοῦ ἀτόμου μένει ἐλευθέρᾳ πρὸς δρᾶσιν ἐντὸς τῶν ὁρίων καὶ τῆς τάξεως τῶν ἐθίμων καὶ τοῦ τύπου ἐκάστης Μονῆς.

Οἱ ἰδιορρυθμοὶ διαιροῦνται εἰς διαφόρους τάξεις καὶ ἀναγνωρίζεται εἰς αὐτοὺς ἰδία περιουσία, τὴν ὁποῖαν διαθέτουν κατὰ βούλησιν, ἀπερχόμενοι δὲ τῆς Μονῆς των (ἐὰν συμβῇ τοῦτο) ἀποκομίζουν τὴν περιουσίαν αὐτῶν. Δὲν γνωρίζομεν σιγγιλλιον ἐκκλησιαστικὸν ἐκδοθὲν ὑπὲρ τοῦ ἰδιορρυθμοῦ βίου καὶ ἐκ τούτου συμπεραίνεται ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἠνέχθη ἀπλῶς αὐτὸν ὡς προῖον ἀνάγκης κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Ἀπεναντίας ὅλα τὰ ἐκδοθέντα Πατριαρχικά σιγγιλλια, ὡς προελέχθη, καταδικάζουν σφοδρῶς αὐτόν.

Μὲ τὴν ἐπάνοδον καὶ τῶν ἐτέρων ἑννέα ἰδιορρυθμῶν Μονῶν εἰς τὴν κοινοβιακὴν ζωὴν καὶ μὲ τὴν ἀνόρθωσιν τῆς θέσεως τοῦ ἡγουμένου, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀναπτυχθεὶς τελείως ὁ μοναχικὸς βίος, διότι ὁ κοινοβιακὸς θεσμὸς μιμεῖται κατὰ πάντα τὴν ἐν σαρκὶ πολιτείαν τοῦ Κυρίου, «ὅστις χορὸν μαθητῶν συστήσάμενος, κοινὰ τὰ πάντα καὶ κοινὸν ἑαυτὸν τοῖς ἀποστόλοις

παρέσχηκεν » κατὰ τὸν Μέγαν Βασίλειον.

III

Αἱ σκῆται καὶ ὁ ἀσκητικὸς βίος εἶναι προῖόν κυρίως τοῦ ΙΗ' αἰῶνος.

Σήμερον εἰς τὸ Ἅγιον Ὅρος ὑπάρχουν δώδεκα σκῆται. Αἱ τέσσαρες τούτων εἶναι κοινόβιοι. Αὐταὶ δὲ εἶναι ἡ Ῥουμανικὴ τοῦ Τιμίου Προδρόμου (Λαύρας), ἡ Ῥωσσικὴ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου (Βατοπεδίου), ἡ Ῥωσσικὴ τοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ (Παντοκράτορος) καὶ ἡ Βουλγαρικὴ τῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου "Βογορόδιτσα" (Ῥωσσικοῦ). Ἐκτὸς τῆς τελευταίας ἦτις εἶναι ἡ ἀρχαία μονὴ τοῦ Ξυλουργοῦ (ΙΔ' αἰῶν) εἶναι δὲ μικρὰ καὶ ἐπέχει μέσον τινὰ ὄρον καὶ τύπον κελλίου, αἱ λοιπαὶ τρεῖς οὐχὶ μόνον εἶναι ἰδρύματα νεώτατα, ἀνήκοντα δηλαδὴ εἰς τὸ δεύτερον ἡμισὴ τοῦ ΙΘ' αἰῶνος, ἀλλ' ὡς κοινάβια οὐδὲν τὸ καταφανὲς ἐν τῷ βίῳ ἔχουσι, λέγονται δὲ σκῆται διότι ἡ χερσόνησος ἀνήκει εἰς τὰς 20 Ἱ. Μονὰς μὴ δυναμένης οὐδεμιᾶς ἑτέρας νὰ ἰδρυσθῆ. Αἱ σκῆται αὐταὶ ἰδρυσθῆσαν ὡς ἐξαορτήματα τῶν Μονῶν αὐτῶν, αἷτινες παρέσχον εἰς τοὺς ἀσκητὰς Ῥώσσοις καὶ Ῥουμάνους μικρὰν περιοχὴν ὅπως ἰδρύσουν αὐτὰς πρὸς παρηγορίαν τῶν τότε ἐν Ἁγίῳ Ὄρει ἀφικνουμένων χιλιάδων προσκυνητῶν ἐκ Ῥωσσίας καὶ Ῥουμανίας. Ὡστε δὲν ἔχουν ἐνταῦθα λόγον ὡς κοινόβιοι αἱ σκῆται αὐταὶ.

Αἱ ὀκτὼ ἰδιόρρυθμοι σκῆται εἶναι Ἑλληνικαὶ ἑπτὰ καὶ Ῥουμανικὴ μία, αἱ ἐξῆς: Ἀγίας Ἀννης (Λαύρας), Καυσοκαλυβίων (Λαύρας), Ἁγίου Δημητρίου (Βατοπεδίου), Τιμίου Προδρόμου (Ἰβήρων), Ἀγ. Παντελεήμονος (Κουιλουμουσίου), Νέας ἡ τοῦ Πύργου (Ἁγίου Παύλου), Ἁγίου Δημητρίου ἡ τοῦ Λάκκου Ῥουμανικὴ (Ἁγίου Παύλου) καὶ Εὐαγγελισμοῦ (Ξενοφῶντος).

Αἱ σκῆται εἶναι ἄθροισμα 20, 30, καὶ 50 καλυβῶν, ἥτοι οἰκιῶν μὲ 2, 3 καὶ 5 δωμάτια μετὰ ναΐδριον καὶ ἀγροτικῆς περιοχῆς, ἦτις εἶναι ἐλαχίστη, μετρία ἢ καὶ μεγάλη ἀναλόγως τῆς συστάσεως τοῦ ἐδάφους καὶ τοῦ διαθέσιμου χώρου.

Ἐκάστη καλύβη παραχωρεῖται ὑπὸ τῆς Μονῆς αὐτῆς εἰς τρία πρόσωπα ὡς τὰ κελλία μετὰ διαδοχῆς. Ὅταν ἀποθάνῃ ὁ μέσος τῆς καλύβης, ἀντικαθιστᾷ αὐτὸν ὁ ἀμέσως ἐπόμενος καὶ αὐτὸν ὁ τρίτος, ἀλλ' ἐκ τῶν καλυβῶν αἱ Μοναὶ δὲν λαμβάνουν

τριμερίδιον, ὡς ἐκ τῶν κελλιῶν, ἐκτὸς μόνον ὅταν πωληθῇ ἢ καλύβη εἰς ἄλλους, λάμβάνει 15⁰/₀ ἐπὶ τῆς ἀξίας ἤτοι 10⁰/₀ ἀπὸ τὸν πωλητὴν καὶ 5⁰/₀ ἀπὸ τὸν ἀγοραστήν.

Οἱ ἀσκηταὶ ἀποζοῦν κατὰ τὸ πλεῖστον ἐξ ἐργοχειρῶν (ζωγραφικῆς, ξυλογλυπτικῆς, θαπτικῆς, ὑποδηματοποιίας κλπ.). Ὑπάρχουν τινὲς οἵτινες ἀποζοῦν μόνον ἐκ τῆς καλλιεργείας τῆς γῆς ἢ δενδροκαλλιεργείας. Οἱ ἀσκηταὶ ἐκάστης σκῆτης ἔχουν κοινὸν κέντρον, τὸ Κυριακὸν καλούμενον (ναός, τράπεζα, ξένων κλπ.) εἰς τὸ ὁποῖον συναθροίζονται τὰς Κυριακάς καὶ τὰς ἑορτὰς ὁμοῦ, προσευχόμενοι καὶ τελοῦντες συχνὰ ἀγρυπνίας.

ΙΙΙΙ

Ἐρημος κατὰ τὴν ἀρχαίαν μοναχικὴν ἔννοιαν δὲν ὑπόρχει ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Τὰ μεσημβρινὰ καὶ δύσβατα καὶ τραχέα καὶ ἀλίμενα κράσπεδα τοῦ κώνου τοῦ Ὄρους Ἄθω, ἀνήκοντα εἰς τὴν Μονὴν τῆς Λαύρας καὶ μέχρι τῆς Μονῆς Ἁγίου Παύλου συνεκέντρωσαν ἀπὸ τῆς πρώτης ἐμφανίσεως τοῦ ἐν Ἁγίῳ Ὄρει μοναχικοῦ βίου διαφόρους ἐρημίτας. Ὁ Ἅγιος Πέτρος ὁ Ἀθωνίτης κατὰ τὸν Θ' αἰῶνα, ὁ Ἅγιος Νεῖλος ὁ μυροβλήτης κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα καὶ ὁ Ἅγιος Μάξιμος ὁ Καυσοκαλυβίτης κατὰ τὸν ΙΔ' αἰῶνα εἶναι ζωντανὰ μαρτυρία τύπου αὐστηρῶς ἐρημικοῦ καὶ κατὰ ἀλήθειαν ἰσαγγέλου, ἀλλ' οὗτοι ἦσαν πάντοτε ἀραιοί. Βεβαίως οἱ Ἅγ. Πέτρος, Νεῖλος καὶ Μάξιμος δὲν ἐφοβοῦντο πειρατὰς, οὐδὲν ἔχοντες ν' ἀπωλέσουν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μόνον ὀπαδοὶ τοῦ ἄκρου τούτου ἀσκητισμοῦ ἠδύναντο νὰ παραμένουν εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα.

Κατὰ τὸν ΙΖ' καὶ ΙΗ' αἰῶνα, ὡς πιστεύομεν, ἡ αὐστηρὰ μόνωσις ὑπεχώρησεν εἰς βίον κοινωνικώτερον ὠθημένων τῶν κατὰ μόνας βιούντων ὑπὸ τοῦ τότε ἀναπτυχθέντος ὄργανοῦ πρὸς ἴδρυσιν σκητῶν.

Οὕτω ἐσχηματίσθησαν μέχρι σήμερον τέσσαρα ἐρημικὰ κέντρα εἰς τὸ πλεόν τραχύτερον μέρος, τὸ μᾶλλον πρὸς δυσμὰς βλέπον, ἤτοι ἀπὸ τοῦ λεγομένου Καρμηλίου, μέχρι τῆς Σκῆτης Ἁγίας Ἀννης, ἔνθα παρ' ὅλην τὴν ἀνηλεῆ ἐκεῖ φύσιν τοῦ κρημνώδους καὶ ἀνύδρου ἐδάφους, ἀποβαίνει τὸν χειμῶνα θαλπερὰ διαμονή, σκεπομένη ὑπὸ τῆς παραφυάδος τοῦ Ὄρους τοῦ Καρμηλίου, ἐκ τῶν βορείων ἀνέμων.

Τὰ κέντρα ταῦτα εἶναι τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, τῶν Κατουνακίων καὶ τῆς Μικρᾶς Ἁγίας Ἀννης περιέχοντα ἕκαστον ἀνά

10-15 περίπου έρημικὰς καλύβας. Αἱ καλύβαι αὗται εἶνε ἀραιότεραι ἀπὸ τὰς ἐν ταῖς σκῆταις στεροῦνται δὲ συνδέσμου καὶ κοινοπραξίας οἱ έρημίται κάτοικοι αὐτῶν, ἐξαρτώμενοι ἀμέσως ἐκ τῆς Μονῆς Ὁ βίος τούτων εἶναι ὄντως ἀσκητικός. Ἐν ἡ δύο πενιχρὰ δωμάτια, ὀλίγα χονδροειδῆ καὶ αὐτοσχέδια ἔπιπλα, βιβλία τινά, ὁ κάλαθος πλήρης παξιμαδίου, λείψανα φυτικῶν τροφῶν, ὀλίγα ὄσπρια, ἰδοὺ ἡ περιουσία τοῦ έρημίτου μοναχοῦ. Τινὲς ἔχουν χαλαρότερον τὸν ἀσκητισμὸν τοῦτον. Ἐργόχειρα εἰς αὐτοὺς εἶναι ἡ λεπτή καὶ χονδρὴ ξυλογλυπτική, ἡ καλλιγραφία, ἡ κομβοσχοινοπλεκτική κλπ.

Τὸ τέταρτον έρημικὸν κέντρον εἶναι τὸ **φρικαλέον Καρουλί**, κάθετος τεράστιος κρημνός, κάτωθεν τοῦ ὁποίου ἀπύθμενος μελανὴ θάλασσα θραύεται ἐν φοβερᾷ συναυλίᾳ, καὶ ἐν γαλήνῃ δὲ ἀκόμη ῥοχθεῖ ἀδρῶς, ἐναγκαλιζομένη τοὺς καθ' ὄριζοντίαν γραμμὴν διαβρώτους βράχους.

Αἱ έρημικαὶ καλύβαι, ἐνταῦθα ἀριθμοῦνται περὶ τὰς 20 μὲ κεντρικὸν ναῖσκον τοῦ Ἀγ. Γεωργίου. Ἄλλὰ τί καλύβαι! Φωλαὶ ἀειτῶν μᾶλλον! Οἱ έρημίται συγκοινωνοῦν διὰ ξηρᾶς κατερχόμενοι διὰ τροχαλιῶν (μακαρᾶ-καρουλίου ἐξ οὗ καὶ ἡ ἔπωνυμία) διὰ θαλάσσης δὲ διὰ λέμβου. Σκοτοδίνην προξενεῖ εἰς τὸν βλέποντα ἐκ τῆς λέμβου τὰς φωλεὰς ταύτας τῶν έρημιτῶν καὶ τούτους διολισθαίνοντας δίκην σκιούρων ἢ κατερχομένους διάτρητον βράχον ὅπως λάβουν ἐξαιωρουμένου παρὰ τὴν θάλασσαν καλάθου τρόφιμα, ἅτινα εὐλαβῆς τις ἀπέθεσε διὰ λέμβου διελθῶν ἐκεῖθεν. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐγκατεστάθησαν ἀρκετοὶ Ῥῶσοι εἰς τὰς Καλύβας τοῦ Καρουλίου, τρεφόμενοι ὑπὸ τοῦ Ῥωσικοῦ Μοναστηρίου τοῦ Ἀγίου Παντελεήμονος, ἥδη ἀπέμειναν ἐλάχιστοι ἐξ αὐτῶν, τοὺς ὁποίους ἀντικατέστησαν Ἑλληνες μοναχοί. Τόσην δὲ ζωηρὰν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ ἀσκητικὸν τοῦτο μέρος, ὥστε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι οἰοσδῆποτε ἐπισκέπτης μὴ διερχόμενος ἐκ τῆς περιοχῆς ταύτης διὰ θαλάσσης δὲν δύναται νὰ εἴπῃ ὅτι ἐπεσκέφθη τὸ Ἅγ. Ὅρος.

V

Οἱ ἀρχαῖοι ἡσυχασταὶ κελλιῶται, οἵτινες ἀπεχώρουν ἐκ τῶν κοινοβίων ἰδιαιτέρως ἐν ἡσυχίᾳ, πρὸς μεγαλυτέρους ἀγῶνας ἐγκατεροῦντες, οἱ ἡσυχασταὶ ἐκεῖνοι, οἵτινες διήνοιγον εἰς ἑαυτοὺς εὐρύτερους θεωρητικούς ὄριζοντας κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀγίου

Ἀθανασίου, ὅστις ἔλεγεν ὅτι διὰ πέντε μόνον ἐκ τούτων ἠδύνατο ἡ Λαύρα νὰ προκόπη, παρῆλθον πρὸ ἀμνημονεύτου. Οἱ νῦν **“καθισματαρέοι”** εἶναι οἱ διάδοχοι ἐκείνων, ἀλλ’ ὄλλως διαφέρουν ἐκείνων. Οἱ καθισματαρέοι δὲν εἶναι προσηκμένοι ἐν τῷ κοινοβίῳ τῆς αὐτῆς Μονῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ πλεῖστον ἄλλοθεν προέρχονται, ἀγοράζοντες τὸ κάθισμα ἀνευ διαδοχῆς, ἥτις ὅμως ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς προσθήκης χρηματικοῦ ποσοῦ ὅτε ἐγγράφονται καὶ ἄλλα ἔν ἢ δύο πρόσωπα ὡς ὑποτακτικοί. Ἡ τροφὴ τῶν καθισματαρέων χορηγεῖται χονδρικῶς παρὰ τῆς Μονῆς περιλαμβανομένη εἰς τὴν ἀξίαν τοῦ καθίσματος. Καθίσματα ἔχουν 2, 3 μέχρι 5 ἐκάστη Μονή, ἀλλ’ οὐχὶ ὅλοι. Οἱ καθισματαρέοι καλλιεργοῦν τὸ πλεῖστον τὰς περιοχὰς αὐτῶν, ἄλλοι δὲ ἐν ἡσυχίᾳ προσεύχονται.

Τοιαύτην ἐξέλιξιν ἔλαβεν ὁ μοναχικὸς βίος ἐν Ἀγίῳ Ὁρει ἀπὸ τῆς ἀλώσεως μέχρι τῶν τελευταίων ἐτῶν.

Ὁ Παναγιώτατος Μητροπολίτης Θεσπλονικῆς κ. ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ, ὁ Πρωτεπιστάτης μετὰ τῶν ἀντιπροσώπων τῆς Ἱ. Κοινότητος, ὁ Διῆς Τμήμ. Ἀλλοδαπῶν ὑπομ. κ. Ἱ. Κουντούρης, ὁ ἀστυνόμος Καρυῶν Ἀνθ)τῆς κ. Δ. Τολίκας καὶ ὁ ἔμπορος κ. Γ. Δαμπριανίδης πρὸ τοῦ κτιρίου τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος Ἀγ. Ὁρους.

ΣΤΑΘΜΟΣ ΑΚΡΟΤΕΛΕΥΤΙΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Καμμιά ἰδιαίτερη ἔξαρσι τοῦ πνεύματος πρὸς τὰ ἄνω, καμμιά προσπάθεια λυτρώσεως ἀπὸ τὴν τυραννία τοῦ σαρκίου, καμμιά λαχτάρα γιὰ τὸ σπάσιμο τῶν ἀλυσσίδων τῆς φθορᾶς, καμμιά γενναία ἀπόφασι γιὰ μιὰ σωτήρια ἐγχείρησι τῶν ψυχοφθόρων καρκινωμάτων. Πνευματικὴ καχεξία κι' ἐδῶ, μὲ αἷτιο τὴν ἴδια ἔλλειψι τῆς ζωντανῆς καὶ ἐνεργοῦ πίστεως ἢ τοῦ μαχητικοῦ, ἀγωνιστικοῦ, πνεύματος κατὰ τῶν πνευματικῶν τῆς πονηρίας τοῦ Σατανᾶ. Καὶ τὸ χειρότερο ἀπὸ ὅλα : Ἡ μακαριότητα τῆς ἀγνοίας γιὰ τὴν ἀρρώστεια. Γιατὶ ὅταν ξέρει κανεὶς ὅτι εἶναι ἀρρώστος, θὰ φροντίσῃ γιὰ τὴν γιαιτρεία του. Πόσο ὅμως θλιβερό εἶναι τὸ φαινόμενο ἐνὸς ἀρρώστου, ποὺ δὲν παραδέχεται τὴν ἀρρώστεια του, ἂν δὲν νοιώσῃ δριμὺ πόνου ἢ δὲν δῆ τὸν κίνδυνον.

Ἀλήθεια —συλλογιζόμενον τὴν ὥρα τοῦ ἀπολογισμοῦ— ἂν μπορούσε νὰ προβληθῆ μιὰ πιστὴ κινηματογραφικὴ ταινία τῆς ζωῆς τοῦ κάθε ἀνθρώπου, ὄχι ἀπλῶς στὴν ὀθόνη ἐνὸς κινηματογράφου, ἀλλὰ ἐπάνω στὴν ἀπέραντη τοῦ οὐρανοῦ ὀθόνη, μπροστὰ στὰ μάτια ὅλου τοῦ κόσμου καὶ κατὰμπροστα στὸ φοβερό βῆμα τοῦ Κριτοῦ τοῦ Κόσμου, ποιὸς ἄραγε ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους θὰ ἤμποροῦσε νὰ ὑπερηφανευτῆ γιὰ ὅλα τὰ μέρη τῆς ταινίας του; Καὶ τί ἄλλο εἶναι παρὰ μιὰ κινηματογραφικὴ ταινία ἢ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἂν σκεφθῆ κανεὶς ὅτι κάθε λεπτὸ τῆς ὥρας κάνει ὁ ἀνθρώπος καὶ μιὰ πρᾶξι, ἢ μιὰ σκέψι; Ἄν ἦταν δυνατό ποτὲ μιὰ φωτογραφικὴ μηχανή, τοποθετημένη στὸ κέντρο τῆς συνειδήσεώς μας, νὰ φωτογραφίζῃ κάθε τέτοια πρᾶξι καὶ σκέψι μας τῆς στιγμῆς, θὰ εἴχαμε μιὰ πολὺ πλούσια φωτογραφικὴ συλλογή... Τὸ σκέφθηκες ποτέ; Χίλιες τοῦλάχιστο φωτογραφίσεις τὴν ἡμέρα! Σ' ἓνα χρόνο τρακόσες ἑξήντα χιλιάδες... Κι' ἂν κολλούσαμε τὸ ἓνα κάτω ἀπ' τὸ ἄλλο τὰ φιλμ αὐτὰ μιᾶς περιόδου τριάντα χρόνων, θὰ φτειάναμε μιὰ κινηματογραφικὴ ται-

νία, πὸν ἢ προβολή της θὰ διαρκοῦσε πέντε τοῦλάχιστο ἡμεροῦνχτα...

Τελευταῖα πέταξε ὁ νοῦς μου στὴ δική μου ζωή, κι' εἶδα νὰ προβάλεται ψηλὰ στὸν οὐρανὸ ἢ δική μου ταινία, δισεκατομμύρια δὲ ψυχῶν δικαίων καὶ ἀδίκων νὰ τὴν παρακολουθοῦν μαζί μου... Καὶ στὸ τέλος ἡ κρίσι, ἢ φοβερὴ καὶ ἀμείλικτη ἐτυμηγορία τοῦ Δικαιοκρίτη Θεοῦ... Τὶ θὰ εἶχα νὰ ἀπολογηθῶ γιὰ μιὰ τυχὸν παλινωδία μου; Τὸ φῶς δὲν μοῦλειψε· οὔτε οἱ οἰκιτιμοὶ καὶ ἡ ἀνοχὴ τοῦ πανοικτίρμονος Θεοῦ γιὰ τὰ ὀλισθήματα τῆς νεότητος.

Ξανάφερα στὸ νοῦ μου τὰ βασικὰ ἐκεῖνα ἄρθρα τῆς νεανικῆς πίστεώς μου, πὸν συναντοῦσα στὸ βᾶθος τῆς ὑπάρξεώς μου, ὅσες φορές μπόρεσα μὲ τὸ νοῦ μου νὰ κατέβω ὡς ἐκεῖ. Ἐν τότε τὰ ἄρθρα ἐκεῖνα ἔμοιαζαν μὲ αἰτήματα a priori, μὲ ἀξιώματα δογματικὰ, ἀναπόδεικτα γιὰ ἐκείνους πὸν ζητοῦν τὶς ἀποδείξεις γιὰ νὰ πιστέψουν, τῶρα πρόβαλλαν σὲ φόρμα θεωρημάτων ἀποδειξίμων. Στὶς τότε πηγὲς πληροφοριῶν μου —τὴν ὑποκειμενικὴ καὶ ἀντικειμενικὴ— προστεθῆκαν ἐν τῷ μεταξὺ δυὸ ἄλλες σπουδαῖες πηγές: Ἡ ἐξ ἀποκαλύψεως πηγὴ τοῦ Εὐαγγελίου καὶ ἡ πηγὴ ἀπὸ τὴν ἀποκτηθεῖσα πείρα τῆς ζωῆς, τοῦ καμινιοῦ αὐτοῦ, ὅπου κάθε κοσμοθεωρία δοκιμάζεται καὶ ἐλέγχεται ἀλάθητα. Καὶ εἶδα τότε ὅλες αὐτὲς τὶς πηγὲς νὰ συγκλίνουν καὶ νὰ διασταυρῶνονται ἐπὶ τὸ αὐτό: Στὴν βεβαιότητα ὅτι ὑπάρχει Θεός, ψυχὴ, ἀθανασία καὶ μισθαποδοσία. Τὰ πάντα λοιπὸν μοῦ ἔχαν μιλήσει καὶ μεῖχαν διαβεβαιώσει γιὰ τὶς ἀόρατες αὐτὲς πραγματικότητες.

«Ἐστὶ δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων.»...

Καὶ ἐγώ;... Ἐγὼ ὁ ἄθλιος γιὰ δεύτερη φορά, τὴν πίστι αὐτὴ τὴν εἶχα ἀπεμπολήσει!... Κάποια λόγια τοῦ Κυρίου φραγάλωναν τῶρα ἀνελέητα τ' αὐτιά μου... Τὰ λόγια Του γιὰ τὸν δοῦλο ἐκεῖνον, πὸν θὰ δαρθῆ πολὺ, γιὰτὶ ἐνῶ ἐγνώρισε τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου του, δὲν ἐτοίμασε σύμφωνα μὲ αὐτό... Καὶ οἱ πρῶτοι ὀχτὼ στίχοι τοῦ Ἀποστόλου, ἀπὸ τὸ ἕκτο κεφάλαιο τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς Του, σιγῶκαιαν τὴν κεφαλὴ μου σὰν ἀναμῆνη ἀνθρακιά...

Ὁ ἀπολογισμός μου ἦταν ἔτοιμος! Μὰ πρὶν τὸν κλείσω, ἔκανα ἓνα ἀκόμα λογαριασμό· ὄχι πῶς ἦταν ἀπαραίτητος, μὰ σὰν παραπανιστὸ νὰ ποῦμε λογιστικὸ ἔλεγχο τοῦ ἀπολογισμοῦ· ὄχι ἀπὸ δική μου ἀμφιβολία, μὰ γιὰ τὴν δυσπιστία τῶν ἐλεγκτῶν ἐκείνων, ποὺ συνηθίζουν νὰ δίνουν τὴν τελευταία λέξι στὴν βία τῶν ἀριθμῶν: Διαίρεσα τὸ μάκρος τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς — τὰ πενήντα, ἑξήντα, ἢ ἑκατὸ χρόνια της — μὲ τὴν αἰωνιότητα, καὶ βρῆκα τὴν γελοία μηδαμινότητα τῆς πρώτης. Κι' εἶπα τότε; Μὰ κι' ἄν ἐπρόκειτο ὄχι γιὰ βεβαιότητα, ἀλλ' ἀπλῶς γιὰ μιὰ πιθανότητα ἓνα πρὸς χίλια δισεκατομμύρια, ἓνα πρὸς χίλια τρισεκατομμύρια, νὰ εἶναι τὸ περιεχόμενο τοῦ Εὐαγγελίου — ἡμαρτον Κύριε — ἀληθινό, πάλι ἢ πιθανότητα αὐτή, ὅσο μικρὴ κι' ἄν τὴν στοχασθῆ κανεὶς, θὰ εἶναι πάντως μεγαλύτερη ἀπὸ τὸ πηλίκον ἐκεῖνο τῆς διαιρέσεως τοῦ προσκαίρου βίου πρὸς τὴν αἰωνιότητα... Θ' ἄξιζε λοιπὸν τὸν κόπο ν' ἀκολουθήσῃ κανεὶς στὴν πρόσκαιρη τούτη ζωὴ τὸν ἀνηφορικὸ δρόμο τοῦ Εὐαγγελίου, γιὰ νὰ μὴ χάσῃ καὶ τὴν μικρὴ ἔστω αὐτὴ πιθανότητα ν' ἀπολαύσῃ τις χαρὲς τῆς αἰωνίου ζωῆς...

Μιὰ φωνή, μιὰ στεντόρεια φωνή, ὡσὰν Κυβερνήτου πρόσταγμα ἀπ' τὸν τηλεβόα, σὲ ὦρα καταποντισμοῦ, ὡσὰν ἦχος ἀπὸ σάλπιγγα Κυρίου, ὡσὰν φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἦχοῦσε τώρα κι' ἀντηχοῦσε στὴν διαπασῶν, μεσ' στὴν ψυχὴ τῆς συνειδήσεώς μου:

— Τὰ πάντα στὴν μάχη γιὰ τὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς!...
 Ὅλα εἶναι σκύβαλα, μπροστὰ στὴν σωτηρία τῆς ψυχῆς!...

Στὸ τέλος πέταξε πάλι ὁ νοῦς μου στὸν ἀπρόσκλητο θάνατο. Γιὰ σκέψου, εἶπα, νὰ μ' ἀγγίξῃ ὁ θάνατος σὲ μιὰ ὦρα ἀσχημοσύνης μου; Νὰ μ' εὔρῃ ὁ θάνατος ἀσχημονοῦντα μὲ πράξεις ἢ μὲ σκέψεις! Νὰ σ' εὔρῃ ὁ θάνατος βουτηγμένο μέσα στὸ βόθυνο τῆς ἁμαρτίας! Μιὰ ψυχὴ σπλωμένη — μιὰ ψυχὴ ποὺ δὲν πρόφθασε ν' ἀπολουσθῆ, γιὰτὶ τὴν ἄρπαξε ὁ θάνατος αἰφνίδια — μπροστὰ στὸ ἀπαύγασμα τῆς δόξης τοῦ Κυρίου! Θυμήθηκα τὴν γνωριμία μου ἐκείνη μὲ τὸν θάνατο, τὸν Φεβρουάριον τοῦ 1948. Μιὰ παράλειψι τοῦ θεράποντος γιαιτροῦ κι' ἓνα λάθος ἐνὸς ἄλλου, ποὺ ἔτρεξε νὰ μὲ βοηθήσῃ, μ' ἔφεραν γιὰ λίγη ὦρα στὸ μεταίχιμο τῆς ζωῆς καὶ του θανάτου.... Καὶ τότε μὲν

ἤμουν καθαρὸς στὴν καρδιά· ἡ ψυχὴ μου τότε ἦταν μιὰ φλόγα ἀγάπης γιὰ τὸν Χριστό. Μὰ τώρα; Τί θὰ συνέβαινε τώρα μὲ τὴν ψυχὴ μου, ἂν ἐρχόταν ξαφνικὰ ὁ θάνατος;; Ἐμπρός! εἶπα. Μὴ διστάξεις! Τὰ πάντα στὴν ὑπηρεσία τῆς σωτηρίας τῆς ψυχῆς!...

Ἔκλεισα καὶ ὑπόγραψα τὸν ἀπολογισμό. Ὑστερα τράβηξα μιὰ παχειὰ γραμμὴ κάτω ἀπ' τὴν τελευταία σελίδα τοῦ βιβλίου τῆς ζωῆς μου, καὶ σὲ μιὰ νέα, καθαρὴ σελίδα του, ἔγραψα γιὰ τίτλο ἑνὸς νέου κεφαλαίου :

«Οἱ ὀφθαλμοὶ μου διὰ παντὸς πρὸς τὸν Κύριον, ὅτι αὐτὸς ἐκσπάσει ἐκ παγίδος τοὺς πόδας μου.»

Πόσο λογικὴ καὶ ἀληθινὴ, πόσο τετράγωνα λογικὴ κι' ὀλοζώντανα ἀληθινὴ εὑρίσκα τώρα τὴν πρότασι τσὺτῆ τοῦ Δαυΐδ.

Σὰν ἓνα θεώρημα τῶν Μαθηματικῶν — γιὰ νὰ μιλήσουμε μὲ τὴν γλῶσσα τῶν μαθηματικῶν — πρόβαλλε ἡ πρότασι αὐτῆ· ἓνα θεώρημα μὲ τὴν ὑπόθεσί του κλεισμένη στὶς πρῶτες ὀχτὼ λέξεις του, καὶ τὸ συμπέρασμα του στὶς ὑπόλοιπες ὀχτὼ. Ἐνα θεώρημα, πὺν εἶχε ἀποδειχτῆ ἀληθινὸ πάνω στὸν γιγάντιο μαυροπίνακα τῆς ζωῆς, καὶ ἀπ' εὐθείας καὶ μὲ τὴν εἰς ἄτοπο ἀπαγωγή. Ἀναλύοντας βαθύτερα τὴν πρότασι αὐτῆ, ἔβγαζα τέσσερα ἀπλᾶ καὶ ἀληθινὰ πορίσματα :

1) Ἡ Κοινωνία, ἡ κατὰ Κόσμον δηλαδὴ ζωὴ, δὲν εἶναι ἄλλο παρὰ μιὰ παγίδα τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἐμπλέκονται σ' αὐτήν, μὲ ἀποτέλεσμα νὰ μὴ μποροῦν πιὰ μὲ τίς ἴδιες δυνάμεις τους νὰ ἐλευθερωθοῦν.

2) Ὁ μόνος πὺν μπορεῖ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν τραγικὸ αὐτὸν Δεσμώτη τῆς Κοινωνίας εἶναι ὁ Παντοδύναμος Κύριος.

3) Ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς τοῦ Δεσμώτη εἶναι διαρκῶς ἐστραμμένον πρὸς Αὐτόν.

4) Τὸ τελευταῖο τοῦτο ὅμως εἶναι ἀδύνατο νὰ τὸ ἐπιτύχη ὁ ἄνθρωπος, ἐφ' ὅσον παραμένει στὴν κοινωνία. «Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαρωνᾶ» Καὶ πράγματι: Ὅταν, μένοντας κανεὶς στὴν Κοινωνία, στρέφῃ διαρκῶς τὸ βλέμμα τῆς ψυχῆς του πρὸς τὰ ἄνω, χάνει κάθε δυνατότητα νὰ ἐπιζήσῃ στὴν παροῦσα ζωὴ, γιὰτι τότε οἱ συνάνθρωποὶ του τὸν θάβουν ζωντανό· ὅταν πάλι ἀποσπᾶ τὸ βλέμμα του ἀπὸ τὸν Κύριο καὶ τὸ στρέφει στὴν μέριμνα καὶ τὸν ἀγῶνα τῆς ἐπιβιώσεως, τότε χάνει τὴν δυ-

νατότητα νὰ ζήση μεταξὺ τῶν δικαίων στὴν μέλλουσα ζωή...

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ μπορούσες ἴσως νὰ μοῦ παρατηρήσης;

— Χάθηκε, ἀδελφέ, ὁ μέσος ὄρος;

— "Ὁχι βέβαια, θὰ σοῦ ἀπαντοῦσα. Ἄλλὰ οἱ συμβιβασμοὶ τῶν μέσων ὄρων εἶνε γιὰ τοὺς χλιαροὺς. Καὶ ὁ Κύριος βδελύσσεται τοὺς χλιαροὺς, περισσότερο κι' ἀπ' τοὺς ψυχροὺς (Ἄπ. γ'. 16)

"Ὡστε τί ἐννοοῦμε λοιπόν; Νὰ διαλύσωμε μήπως τὶς κοινωνίες; "Ὁχι, ἀπαντῶ. Δὲν ζητᾷ κανεὶς νὰ διαλυθῇ κάτι πὺν ἔχει ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦ τὸ σπέρμα τῆς διαλύσεως. Γιατὶ μέσα στοὺς ἴστοὺς καὶ στὰ κύτταρα τοῦ κοινωνικοῦ ὄργανισμοῦ δουλεύει ἀθόρυβα τὸ σαράκι τῆς διαβρώσεως. Εἶναι λανθάνουσα ἢ διάβρωσι τούτη. Σκάλισε λιγάκι κάτω ἀπ' τὴν λουστραρισμένη ἐπιφάνεια καὶ θὰ τὴν βρῆς. Πρέπει νὰ μπῆ κανεὶς μέσα στοὺς ἴστους — τὶς οἰκογένειες — καὶ στὰ κύτταρα — τὰ ἄτομα — γιὰ νὰ τὴν ἐκτιμήσῃ σὲ ὅλη τὴν φρικτὴ ἔκτασί της. Γιατὶ τί ἄλλο εἶναι ἡ κοινωνία, σὲ μιὰ τελευταία ἀνάλυσί της, τί ἄλλο παρὰ οἱ ἀδιόρατες ἐκεῖνες κλωστές, τὰ λεπτεπίλεπτα ἐκεῖνα νήματα — τὰ νήματα τῆς Ἠθικῆς, τῆς Δικαιοσύνης, τῆς Ἀγάπης καὶ τόσων ἄλλων πνευματικῶν χαρισμάτων πὺν διακρίνουν, πὺν πρέπει νὰ διακρίνουν, τὸν ἄνθρωπο — μὲ τὰ ὁποῖα οἱ ἄνθρωποι εἶνε δεμένοι ἀναμεταξύ τους σὲ ἓνα ἐνιαῖο σύνολο; "Ὅταν λοιπόν οἱ κλωστές αὐτὲς ἀφεθοῦν καὶ σαπίσουν ἢ ὅταν ὁ κάθε ἄνθρωπος δὲν κάνει ἄλλο, παρὰ νὰ τὶς ψαλλιδίξῃ ἀπὸ πάνω του — κρυφὰ καὶ φανερά — καὶ νὰ τὶς τυλίγῃ γύρω ἀπὸ τὸν λαιμὸ τῶν ἄλλων, πῶς ἀλλοιῶς μπορεῖ νὰ τὸ χαρακτηρίσῃ κανεὶς αὐτό;

Μὰ ἐξ ἄλλου γιὰ νὰ διαλυθῇ κάτι τόσο ἀγαπητό — κι' ἄς ἀποπνέῃ τὴν μοῦχλα τῆς σαπίλας — σὲ ἑκατομμύρια ἀνθρώπων, καὶ νὰ στερήσῃ ἀπὸ μυριάδες ἄλλων τὴν ἱκανοποίησι ὅτι, ἀφοῦ ἔξασφάλισαν τὴν δική τους ψυχικὴ σωτηρία, ἐργάζονται γιὰ νὰ σώσουν κι' ἄλλους καὶ ν' ἀνακόψουν τὸν δρόμο τῆς διαβρώσεως;

"Ὅσὸσο ἐμεῖς οἱ ἄλλοι, πὺν λέμε ὅτι βλέπομε πὺν καθαρὰ πόσα νερὰ ἔχει πιάσει στὰ ὕφαλα τὸ καράβι τοῦ κοινωνικοῦ πολιτισμοῦ μας, καὶ διαπιστόνομε ὅτι παραμένοντας μέσα, ἐνῶ δὲν ἀποφελοῦμε στὴ σωτηρία του, κινδυνεύομε νὰ καταποντιστοῦμε πνευματικὰ — κι' ἐμεῖς μαζί του, ἄς ριχτοῦμε, ὅσοι ξέρομε

νὰ κολυμποῦμε, στὴν θάλασσα κι' ἄς διαπεραιωθοῦμε στὶς ἀπέναντι ἐρημικὲς ἀκτὲς... Ὅποιος ἀπὸ μᾶς μπορεῖ, ἄς βοηθήσῃ ὅσους περισσότερους, πὺν ἐπιθυμοῦν κι' αὐτοὶ ν' ἀφήσουν τὸ σαπιοκάραβο, μὰ δὲν ξέρουν νὰ κολυμποῦν...

Θὰ μοῦ πῆς τώρα ἴσως, ὅτι οἱ καλοὶ καπεταναῖοι δὲν ἐγκαταλείπουν τὸ καράβι στὴν ὥρα τοῦ κινδύνου. ἀλλὰ παλεύουν μὲ τὴν φουρτούνα μὲ τ' ἀγριοκαίρια, μὲ τὶς ἀντιξοότητες... Δὲν ἀντιλέγω κι' ἐγὼ σὲ τοῦτο εἶναι ἐνδιαφέρον καὶ θεαματικὸ στ' ἀλήθεια πρῶμα ἢ πάλῃ μὲ τὶς ἀντιξοότητες... Τὸ ζήτημα ὅμως εἶναι νὰ ξεκαθαρίσῃ πρῶτα κανεὶς μέσα του τὴν πίστι του ὅσον ἀφορᾷ τὸ εἶδος — τὴν φύσι — τῶν ἀντιξῶν περιστατικῶν. Ἄλλοιῶς μανουβράρει ὁ καπετάνιος στὴν Σοροκάδα, ἄλλοιῶς στὶς Σπιλιάδες, ἄλλοιῶς στὸν Σίφουνα... Γιατί, ἂν μὲ τὴν λέξι "ἀντιξοότητες", ἐννοοῦμε τὰ καπρίτσια μιᾶς τυφλῆς Μοίρας, τότε για μᾶς — πού, ἐπιθυμῶντας νὰ παραμείνωμε συνεπεῖς χριστιανοί, δὲν πιστεύομε στὴν Μοῖρα — δὲν ὑπάρχει θέμα για συζήτησι. Ἐν ὅμως ἐννοοῦμε τὶς δοκιμασίες πὺν μᾶς παραχωρεῖ ὁ Πανάγαθος Θεὸς — « ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται » — τότε τὸ χρέος τοῦ χειμαζομένου δὲν εἶναι ἡ κούφη καὶ πεισματικὴ μέχρῃς ἐσχάτων πάλῃ μὲ τὶς ἀντιξοότητες — πάλῃ μὲ ποιόν, μὲ τὸν Θεό;; — ἀλλὰ ἡ προσεκτικὴ καὶ βαθειὰ διερεύνησι καὶ ἀποκρυπτογράφησι τοῦ βαθύτερου σκοποῦ, πὺν ἀπεργάζεται ὁ Θεὸς μὲ τὶς βαρεῖες καὶ συνεχεῖς δοκιμασίες. Ὁ χειμαζόμενος καπετάνιος, ἐκτιμῶντας τὸ μέγεθος τοῦ σάλου καὶ τὴν ἀντοχὴ τοῦ σκάφους του, θὰ κρίνῃ μόνος του ἂν πρέπει νὰ συνεχίσῃ τὴν πορεία μέσα στὴν θεομηνία ἢ ἂν θὰ εἶναι καλύτερο νὰ προσορμιστῇ σὲ ἀσφαλὲς καὶ προσιτὸ ὄρημητήριο...

Μὲ τὴν ἀνάλυσι αὐτὴ πὺν εἶχα κάνει πάνω στὴν Δαυιδικὴ στροφὴ, εἶχα κι' ὅλας προδιαγράψῃ τὸν σκελετὸ τοῦ νέου κεφαλαίου τῆς ζωῆς μου... Ἐκανα λοιπὸν τὸν σταυρό μου καὶ διαπεραιώθηκα στὶς ἐρημικὲς ἀκτὲς τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ὅπου σοφία καὶ πείρα αἰῶνων ἐξέθρεψαν τὸ ἰδεῶδες τοῦ Μοναχισμοῦ. Ἦρθα ἐδῶ ἀναζητώντας νὰ ἱκανοποιήσω τὸ βαθὺ αὐτὸ καὶ ἀσίγαστο αἶτημα τῆς ψυχῆς μου, πὺν ἐκφράζει τόσο περιοριτικὰ ὁ στίχος αὐτοῦ τοῦ ψαλμοῦ τοῦ Δαυίδ. Ἦρθα ἐδῶ ζητώντας νὰ ἀποκήσω τὸ σῶμα καὶ νὰ ἐκλεπτύνω τὸ πνεῦμα τόσο, ὥστε

ΜΠΡΟΣΤΑ ΣΤΟ ΑΓΙΟ ΛΕΙΨΑΝΟ ΤΟΥ ΝΕΟΜΑΡΤΥΡΟΣ ΠΑΧΩΜΙΟΥ

Σήμερα ξημερώνει Κυριακή, κι' όλα τὰ σημάδια τοῦ καιροῦ ἀναγγέλουν μιὰ λαμπρὴ πρόωρα ἀνοιξιάτικη, μέρα. Ἡ ἀσπρογάλανη θάλασσα, ἀλαφροκοιμισμένη ἀκόμα, μόλις πὺν ἀνασαίνει, ξαπλωμένη πάνω στὴν ἀπλόχωρη κοίτη της — τὸν Σιγγιρικὸ κόλπο — κι' ὁ γιγαντόκορμος Ἄθωνας, πασπαλισμένος μὲ ἄφθονο χιόνι, προβάλει ὀλοκάθαρος πάνω στὸ ξέφωτο τοῦ αὐγινοῦ οὐρανοῦ, σὰν πελώρια, γεμάτη μυστήριο, γρανιτένια πυραμίδα. Ἄραια τούλινα κάτασπρα συννεφάκια ξεπροβάλλουν κάθε τόσο ἀπὸ τὰ ἀπόκρημνα βάρη τῶν βασωμένων φαραγγιῶν του, καὶ ἀνεβαίνοντας μαζεύονται γιὰ λίγο ἓνα — γύρω ἀπὸ τὴν αἰχμὴ τῆς πυραμίδας, γιὰ νὰ διαλυθοῦν κατόπι ἀγάλια — ἀγάλια, λίγο ψηλότερα, σὰν ἀχνὸς καπνίζοντος ἠφαιστείου. Ὅσο γιὰ τὸν οὐράνιο θόλο, γλυκόχρωμος καὶ ἀνοιξιάτικος, προμηνύει κι' αὐτὸς μιὰ χαρούμενη μέρα.

ἐλεύθερο τοῦτο ἀπὸ τὴν τύρβη καὶ τὴν μέριμνα τῶν ἐγκοσμίων, νὰ μπορῆ νὰ φτερουγίξῃ μεσ' στὴν χαρὰ τῆς θείας λάμπσεως... Ἦρθα τέλος ἐδῶ γιὰ νὰ δώσω μιὰ τελευταία εὐκαιρία στὴν ψυχὴ μου νὰ προετοιμαστῆ, καὶ νὰ πάρῃ τὰ ἀπαραίτητα ἐφόδια γιὰ τὸ μεγάλο ταξείδι πρὸς τὸ ὑπερέραν... Οἱ ἀεροπόροι, πρὶν διανύσουν τὸ δυσκολώτερο κομμάτι τῆς πτήσεώς τους, προσγειώνονται σ' ἓναν ἀκροτελεύτιο σταθμό, γιὰ νὰ ἐπιθεωρήσουν τὴν μηχανὴ καὶ νὰ πάρουν καύσιμα γιὰ τὴν δύσκολη πτήσι... Τὸ Ἅγιον Ὄρος εἶναι λοιπὸν ὁ ἀκροτελεύτιος ἐπίγειος σταθμὸς πρὶν τὴν μεγάλη πτήσι τῆς πολυπαθῆς ψυχῆς μου...

Δόξα καὶ τιμὴ καὶ προσκύνησις στὸν Σωτῆρα Χριστό,
τὸν ἐλευθερωτὴ τῆς ψυχῆς μου

Σᾶς χαιρετῶ ὅλους
μὲ ἀγάπη Χριστοῦ

Α.

Μὰ καὶ μέσα στὸ Μοναστήρι μας κάτι τὸ ἔξαιρετικὸ προ-
μηνύεται σήμερα. Ὁ ἀκούρατος Τυπικάρης τῆς Μονῆς, μένον-
τας σήμερα στὴν Ἐκκλησιὰ καὶ μετὰ τὴν ἀπόλυσι, μπαινοβγαίνει
—βλέπω— κάθε τόσο βιαστικός, πότε στὸ ἱερὸ καὶ πότε στὸν
νάρθηκα, μαζί μὲ τὸν ἀεικίνητο Ἐκκλησιάρχῃ Πετοῦν κυριολε-
κτικὰ καὶ οἱ δύο τους, μέσα στὴν ὀρθρινὴ σιγαλιὰ τοῦ ναοῦ.
Βγάζουν ἀπ' τὸ ἱερὸ, μαζί μὲ μερικοὺς δοκίμους Μοναχοὺς, ἄμφια
βαρύτεμα χρυσοποίκιλτα, στρώνουν χαλιὰ μπροστὰ στὸ ἱερὸ βῆμα
καὶ στὰ εἰκονοστάσια τοῦ καθολικοῦ, λουστράρουν τὰ δροῦνα
στασίδια, στερεώνουν τὸν Σταυρό, τὰ ἔξαπτέρυγα, τοὺς φανούς
καὶ τὰ λάβαρα πάνω στὰ κοντάρια τους, ἀρματώνουν μὲ καινούρ-
για κεριὰ τὸν ἀστραφτερὸ ὀρειχάλκινο χορὸ καὶ τοὺς πολυελαί-
ους, καὶ γεμίζουν μὲ λάδι τὰ ἀσημένια κρεμαστὰ πολυκάντηλα.

Σὲ λίγο, στὴν Τράπεζα, μαθαίνομε τὸ ἔξαιρετικὸ γεγονὸς
τῆς ἡμέρας: Πρόκειται νὰ ὑποδεχτοῦμε σήμερα μὲ λιτανεΐα, τε-
μάχιο ἀπὸ τὸ ἅγιο λείψανο τοῦ Ὁσιομάρτυρος Παχωμίου, ποῦ
τὸ φέρνει ὁ Γέροντάς μας — ὁ Ἅγιος Καθηγούμενος τῆς Μο-
νῆς μας — ἀπὸ τὴν ξακουστὴ Ἱερὰ μονὴ τῆς νήσου Πάτμου,
ὅπου καὶ φυλάγεται τὸ ὄλο ἅγιο λείψανο.

Σκιρτοῦν ἀπὸ συγκίνησι οἱ καρδιές μας στὸ χαρμόσυνο
τοῦτο ἄγγελμα, κι' ὁ λογισμὸς μας φτερωμένος μὲ τὰ φτερά τῆς
Ἱστορίας, τῆς γραπτῆς Ἱστορίας, σκίζει σὰν γοργόφτερο πουλιὶ
τὰ μαγνάδια τοῦ χρόνου καὶ ξαναζωντανεῖει μπροστὰ στὰ μάτια
τῆς ψυχῆς, ὕστερα ἀπὸ 223 χρόνια, τὸ συγκινητικώτατο ἱστορι-
κὸ τοῦ Νεομάρτυρος:

Ἐνας νέος καὶ εὐσεβὴς ὀρθόδοξος Χριστιανὸς ἀπὸ τὰ μέ-
ρη τοῦ Εὐξείνου Πόντου σκλαβώνεται στὰ σκοτεινὰ ἐκεῖνα χρό-
νια ἀπὸ Τατάρους, καὶ πουλιέται δοῦλος σ' ἕναν Τοῦρκου βυρσο-
δέψη, στὸ Οὐσάκι τῆς Μ[᾽]Ἀσίας, κοντὰ στὴν Φιλαδέλφεια. Ἐκεῖ
ὁ Τοῦρκος ἀφέντης του βάλθηκε νὰ μυήσει τὸν νεαρὸ Χριστιανό,
ὄχι μόνο στὴν τέχνη του, ἀλλὰ καὶ στὴν γεμάτη πλάνες θρησκεία
του. Μὰ γρήγορα κατάλαβε ὅτι τὸ χριστιανόπουλο ἐκεῖνο, τὴν
μὲν τέχνη ἐμάθαινε πρόθυμα, ὅσο ὅμως γιὰ τὴν θρησκεία τοῦ
Ἰσλάμ, ἢ πλημμυρισμένη ἀπὸ χριστιανικὸ φῶς ψυχὴ του τὴν
ἀποστρεφόταν σὰν τὸ σκοτάδι.

Ὁ ἀφέντης, μανιασμένος ἀπὸ τὴν τακτικὴ αὐτὴ τοῦ ὑποτακτι-

κοῦ του, τὸν παιδεύει κάθε τόσο σκληρὰ καὶ ἀπάνθρωπα μὲ ραβδισμούς, μὲ προπηλακισμούς, μὲ φοβέρες καὶ μὲ πείνα. Εἴκοσι— ἑπτὰ χρόνια — μιὰ δλόκληρη ζωὴ — κρατᾷ τὸ μαρτύριο αὐτὸ τοῦ ὤμοῦ ἐκβιασμοῦ, χωρὶς τὸ παλληκάρι νὰ λυγίση οὔτε στιγμή. Δουλεύει μὲ τὸ σῶμα στὸν σκληρὸ ἀφέντη ὑπομονετικά, πρόθυμα, μὲ κάθε ὑπακοὴ καὶ τιμιότητα, κρατῶντας ὅμως τὴν ψυχὴ του ἀδούλωτη σ' αὐτόν, γιὰ νὰ μπορῆ, ἀπελεύθερη, νὰ τὴν προσφέρῃ μόνο στὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ: « Ἐκλήθης δοῦλος; Μὴ σὲ μέλει, ἀλλ' ἐὰν δύνασαι νὰ γίνης ἐλεύθερος, μεταχειρίσου τουτο καλλίτερα. Διότι ὅστις δοῦλος ἐκλήθη εἰς τὸν Κύριον, εἶναι ἀπελεύθερος τοῦ Κυρίου· ὁμοίως καὶ ὅστις ἐλεύθερος ἐκλήθη, δοῦλος εἶναι τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τιμῆς ἠγοράσθητε.» (Α' Κορ. ζ. 20—23). Καὶ πράγματι, σύμφωνα μὲ τὰ λόγια αὐτὰ τοῦ Ἐθναποστόλου, ἐσήμανε ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα, ὅπου ἡ ὑπομονὴ τοῦ χριστιανοῦ ἐνίκησε τὴν σκληροκαρδίαν τοῦ φανατισμένου μισαλλόδοξου, ἡ προθυμία τοῦ εὐσυνειδήτου δούλου τὴν βαναυσότητα τοῦ αὐθέντη, ἡ ὑπακοὴ τοῦ ὑποτακτικοῦ τὸν σατραπισμὸ τοῦ κυρίαρχου, ἡ ἔντιμη πενία τὴν κομπορημοσύνην τοῦ πλούτου. Ὁ τοῦρκος βυρσοδέψης ἀλλάζει τακτικῆ. τοῦ προτείνει νὰ τοῦ δώσῃ γιὰ σύζυγο τὴν θυγατέρα του καὶ νὰ τὸν κἀνῃ κληρονόμο τῆς μεγάλης περιουσίας του, ἀρκεῖ ν' ἀπαρνηθῆ τὸν Χριστό· βλέποντας ὅμως μὲ πόση σταθερότητα ἀποκρούει ὁ δοῦλος του καὶ γάμο καὶ πλοῦτη καὶ τιμές, ἀποφασίζει, νικημένος ἀπὸ τὸ μεγαλεῖο τῆς χριστιανικῆς αὐτῆς ψυχῆς, νὰ τὸν ἐλευθερώσῃ, δίνοντάς του τὴν ἄδεια νὰ ζήσῃ ὅπου θέλει. «...ἀλλ' ἐὰν δύνασαι νὰ γίνης ἐλεύθερος, μεταχειρίσου τοῦτο καλλίτερα...»

Νὰ ὅμως ποῦ ἀπάνω στὴν ἐτοιμασία γιὰ τὸ ταξίδι τῆς ἐλευθερίας, ἀρρωσταίνει ὁ ἀπελεύθερος βαρεια. Οἱ φανατικοὶ ἀγαρηνοί, ποῦ τὸν ἐπισκέπτονται, ἐπωφελοῦμενοι τῆς ἀρρώστειας του, πλάθουν καὶ διαδίδουν τὸν συνηθισμένο τους μῦθο, ὅτι δῆθ' ἐν ὁ Χριστιανὸς ἐκεῖνος ἀπαρνήθηκε μπροστά τους τὴν πίστι του κι' ἀποφάσισε νὰ τουρκέψῃ. Χωρὶς νὰ χάσουν καιρὸ τοῦ φοροῦντανικὰ τὰ πράσινα τουρκικὰ φορέματα τῆς ἀλλαξοπιστίας. Μόλις ὅμως ἐκεῖνος γίνεται καλά, δραπετεύει στὴν Σμύρνη, ὅπου πετώντας μὲ ἀλοιστροφὴ τὰ τουρκικὰ ροῦχα, ποῦ μὲ τὴν ἀπάτη καὶ τὴ βία τοῦχαν φορέσει, μπαρκάρει σ' ἓνα καράβι κι' ὕστερα

ἀπὸ ἐλίπονο ταξειδί ἔρχεται στὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου βρίσκοντας ἓνα γέροντα Ἰωσήφ, Ἁγιοπαυλίτη Μοναχό, τοῦ ἔξομολογεῖται τὰ κρύφια τῆς καρδιάς του καὶ τὸν πείθει νὰ τὸν δεχτῆ ὡς Μοναχὸ στὴν ὑπακοή του. Ἀσκητεύει κοντὰ του ἐπὶ δώδεκα χρόνια στὴν Νέα Σκήτη τῆς Μονῆς, κι' ἄλλα ἕξη ἀκόμα χρόνια κοντὰ στὸν ξακουστὸ γιὰ τὴν ἀρετὴ του Γέροντα Ἀκάκιο τὸν Καυσοκαλυβίτη, δουλώνοντας τὸ σῶμα στὸ πνεῦμα καὶ προκόβοντας στὴν ἀρετὴ καὶ στὴν πίστι τόσο, ὥστε νὰ γίνῃ τύπος καὶ παράδειγμα τῆς Μοναχικῆς πολιτείας καὶ ὁ "ἡγαλημένος,, τῶν τότε Μοναχῶν τοῦ Ἁγ. Ὄρους.

Μὰ ἡ εὐαίσθητη καρδιά τοῦ Παχώμιου δὲν βρίσκει εὐχαρίστησι· μιὰ ἀσίγαστη ἐπιθυμία τὸν ὠθεῖ πρὸς τὸ μαρτύριο. Θέλει νὰ μαρτυρήσῃ γιὰ τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἐπισφραγίζοντάς τὴν μὲ τὸ αἷμα του. Καὶ γιὰ νὰ μὴ μείνῃ ἡ παραμικρὴ ἀμφιβολία σὲ κανέναν ἀπὸ κείνους, πὺ μέσ' στὸν πυρετὸ τῆς ἀρρώστειας του, τὸν εἶχαν παραπλανητικὰ τουρκέψει, διαλέγει γιὰ τόπο τοῦ μαρτυρίου του τὸ ἴδιο τὸ Οὐσάκι. Ἐκμυστηρεύεται τὸν λογισμό του τοῦτον στὸν Γέροντά του, ὁ ὁποῖος τὸν μαλλώνει καὶ τὸν ἀποτρέπει, νομίζοντας ὅτι ὁ λογισμὸς αὐτὸς εἶναι γέννημα ὑψηλοφροσύνης. Μὰ μπροστὰ στὴν ἐπιμονὴ καὶ στὴν ἀξιοθαύμαστη ὑπομονή, μὲ τὴν ὁποία ὁ Παχώμιος ὑπομένει τὶς βαρεῖες καλογερικὲς δοκιμασίες καὶ τοὺς κανόνες καὶ τὶς παιδεῖες, μὲ τὶς ὁποῖες τὸν δοκιμάζουν. κάμπτεται στὸ τέλος ὁ Γέροντάς του Ἰωσήφ καὶ ἔχοντας σύμφωνους καὶ ἄλλους πατέρας καὶ ἀσκητὰς τῆς ἀρετῆς, καὶ μάλιστα τὸν ξακουστὸ Ἀκάκιο. Ξεκινᾷ μαζί μὲ τὸν Παχώμιο γιὰ τὸ Οὐσάκι. Ἐκεῖ παρουσιάζεται ὁ Παχώμιος πρῶτα στὸν παλῆθ' ἀφέντη του καὶ ὕστερα στὸ παζάρι, ὅπου οἱ ἀγαρηνοὶ δὲν ἀργοῦν νὰ τὸν ἀναγνωρίσουν καὶ νὰ τὸν οδηγήσουν στὸν κριτῆ, μὲ τὴν βαρεῖα κατηγορία ὅτι δῆθεν, ἀφοῦ ἀπαρνήθηκε τὸν Χριστὸ καὶ ἔγινε Μωαμεθανός, ἐπρόδωσε τὴν νέα πρὸς τὸ Κοράνιο καὶ τὸν προφήτη πίστι του. Μὰ ὁ Παχώμιος, μὲ χαρούμενο πρόσωπο καὶ μὲ θαρραλέα γλῶσσα, βροντοφωνεῖ ὅτι, οὔτε μὲ τὸν λόγο οὔτε μὲ τὴν διάνοια δὲν ἀπαρνήθηκε ποτὲ τὸν Κύριό του Ἰησοῦ Χριστό, τὸν ὁποῖο ὁμολογεῖ τέλειο Θεὸ καὶ τέλειο ἄνθρωπο καὶ ὅτι εἶναι ἕτοιμος γιὰ τὴν ὁμολογία του αὐτὴ νὰ ὑποστῇ ὅποιαδήποτε βασανιστήρια καὶ ὁποιοδήποτε εἶδος θανάτου.

Οἱ φοβέρες τοῦ Τούρκου δικαστῆ καὶ ἡ φυλακὴ δὲν στέκονται ἱκανὲς νὰ τὸν λυγίσουν. Ὡσπου μιὰν ἀνοιξιάτικη αὐγοῦλα — καλὴ ὥρα σὰν τὴν σημερινὴν — δεμένος πισθάγκωνα σέρνεται ὁ Μάρτυς ἀπὸ τοὺς φανατισμένους ἀγαρηνοὺς μέσ' ἀπ' τοὺς δρόμους τοῦ Οὐσάκι· σέρνεται πρὸς τὸν τόπον τῆς καταδίκης του, λίγο ἔξω ἀπ' τὴν πόλι, κοντὰ σὲ μιὰ ρεμματιά, πὺν χρησιμεύει γιὰ τὸ σφάξιμο τῶν προβάτων. Νὰ κι' ὁ μανιασμένος ὄχλος, ὁ ἀκατανόητος αὐτὸς συρφετὸς- ἀπαραίτητη κουστωδία κάθε Μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ — τὸν συνοδεύει στὸν δρόμο τοῦ μαρτυρίου μὲ ἐμπτυσμοὺς καὶ γιουχαῖσματα, μὲ χειρονομίες καὶ βρισιές... Λίγο παράμερα, ἀκολουθοῦν δειλὰ λίγοι Χριστιανοί... Γαλήνιος καὶ ἀτάραχος ὁ Μάρτυρας, δὲν προσέχει παρὰ μόνο στὴν προσευχή. Καὶ φθάνοντας στὸν καθωρισμένο τόπο γονατίζει καὶ προσεύχεται ἀκόμα. Ὁ δῆμιος διστάζει νὰ σηκώσῃ τὸ κοφτερὸ πελέκι. Κάτι ψιθυρίζει στ' αὐτιά τοῦ Μάρτυρα, παρακινῶντας τὸν ν' ἀπαρνηθῆ τὴν τελευταία στιγμή τὸν Χριστό.

— Μὴ χάνεις μάταια τὸν καιρὸ σου, ἀκούγεται γαλήνια καὶ σταθερὴ ἡ φωνὴ τοῦ Παχωμίου, μόνο κάμε ἐκεῖνο πὺν προστάχθηκες νὰ κάμῃς! Καὶ νά! Μέσα στὶς πρώτες ἡλιαχτίδες στραφταλίζει πρὸς στιγμή τὸ ἀστραφτερὸ ἀτσάλι πάνω ἀπὸ τὸν αὐχένα τοῦ Μάρτυρα... Κι' ἀμέσως ἕνα συντριβάνι ἀπὸ ἀχνιστὸ κόκκινο αἶμα ξεπηδᾷ ἀπ' ἐκεῖ, ραντίζοντας ἕνα γύρω τὸ νοτισμένο χορτάρι ..

Οἱ Χριστιανοὶ τοῦ Οὐσάκι σηκώνουν τὸ τίμιο λείψανο τοῦ Ὁσιομάρτυρος, πὺν στὸ μεταξὺ ἔχει θαυματουργήσῃ, καὶ χάρις στὶς φροντίδες τοῦ τότε Μητροπολίτου Φιλαδελφείας Ἰωσήφ μετακομίζεται ἀργότερα στὴν Πάτμο, μιὰ καὶ ὁ Μητροπολίτης ἐκεῖνος εἶναι ἀδελφὸς τοῦ ξακουστοῦ Μοναστηριοῦ τῆς «Ἁγίου Ἰωάννης ὁ Θεολόγος».

Ψηλοὶ ἀπανωτοὶ ἦχοι ἀπὸ γλυκόλαλα μικρόσωμα σήμαντρα — τὰ καμπανέλια — ξεχύνονται τῶρα ἕνα γύρω καὶ διαλύουν ἀπαλὰ τὸ ὄραμα τῶν λογισμῶν μας. Μιὰ θεία ἀρμονία κι' ἄλλων κωδωνοκρουσιῶν, ἀπὸ βαρύτερα ὀλοένα σήμαντρα, συμπλέσσεται μουσικὰ μὲ τοὺς πρώτους αὐτοὺς ἦχους καὶ δονεῖ χαρμόσυνα τὴν ἀτμόσφαιρα, μέσα στὴν μεγάλη δωδεκάστηλη αἴθουσα, ὅπου ἡ Τράπεζά μας. Εἶναι γιορτάσιμες κωδωνοκρουσίες, πὺν

κυλοῦν ἀπὸ τὸ ψηλὸ κωδωνοστάσι τοῦ Μοναστηριοῦ, γιὰ νὰ μᾶς ἀναγγείλουν τὴν προσέγγισι τοῦ μικροῦ καϊκιοῦ μὲ τὸ πολύτιμο φορτίο, κάτω ἐκεῖ στὸν μικρὸ καλλίγραμμο λιμενίσκο τοῦ Ταρσανᾶ μας...

Ξεκινοῦμε ὅλοι γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ ἁγίου λειψάνου. Ὁλοι, ἐκτὸς ἀπὸ ἓναν, τὸν ἀδελφὸ Μοναχὸ Θ., πού σοβαρὰ ἄρρωστος πλαγιάζει ἐδῶ καὶ τρεῖς μέρες στὸ Νοσοκομεῖο τῆς Μονῆς.

Μπροστὰ πηγαίνει ἓνας, κρατῶντας στὰ χέρια τὸν τίμιο Σταυρὸ καὶ πίσω, σὲ δυὸ στοίχους, πορεύονται οἱ δόκιμοι Μοναχοί, κρατῶντας στὰ χέρια τοὺς τέσσαρες ἀναμμένους φανούς, τὰ ἐξαπτέρυγα καὶ τὰ δυὸ μεγάλα κόκκινα λάβαρα, πού εἰκονίζουν τὴν Ὑπαπαντὴ καὶ τὴν Ἀνάστασι τοῦ Κυρίου. Ἀκολουθεῖ ὁ κληρὸς τῆς Μονῆς, ντυμένος τὰ ἱερατικά του ἄμφια, καὶ πίσωθὲ του οἱ Μοναχοὶ καὶ οἱ προσκυνηταί.

Ἡ ὅλη πομπή μας κατηφορίζοντας σταθμεύει μισὸ χιλιόμετρο ἔξω ἀπ' τὸ Μοναστήρι, ἀκριβῶς στὸ Προσκυνητάρι τῆς Παναγιάς, πού ἀνήγειρε ἡ εὐλάβεια τῶν Μοναχῶν τοῦ Ἁγίου Παύλου, στὴν θέσι ἐκείνη ὅπου, κατὰ τὴν προφορικὴ παράδοσι, διετάχθη ἀπὸ ἀόρατη φωνὴ νὰ σταματήσῃ ἡ Χριστιανὴ Σουλτάνα Κυρὰ-Μάρω, κόρη τοῦ Βασιλέως τῆς Σερβίας Γεωργίου Βράγκοβιτς (1450) κτίτορος καὶ προστάτου τῆς Μονῆς, μητροιά δὲ τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ Β' τοῦ Πορθητοῦ, ἡ ὁποία ἐξορισμένη ἀπ' αὐτόν, ἐρχόταν στὸ μοναστήρι γιὰ νὰ ἀφιερῶσθαι τὰ τίμια δῶρα τῶν Μάγων τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸ θεῖο βρέφος — χρυσόν, λίβανον καὶ σμύρναν — πού εἶχαν περιέλθει μετὰ τὴν πτῶσι τοῦ Βυζαντίου στὸ θησαυροφυλάκειο τοῦ Σουλτάνου...

Τὴν ἴδια στιγμὴ μιὰ ἄλλη πομπὴ ἀπὸ μοναχοὺς τῆς Ἱ. νέας Σκήτης τῆς Μονῆς, καθὼς καὶ τῆς Ἱ. Σκήτης τῆς Ἁγίας Ἄννας, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Γέροντά μας, κρατοῦντα στὰ χέρια ἓνα βαρύτιμο ἀσημένιο μεγάλο κουτί, στολισμένο μὲ πολύτιμα πετράδια, ὅπου κρύβεται τὸ τεμάχιο τοῦ ἁγίου καὶ θαυματουργοῦ λειψάνου, ἀνηφορίζει ἀπὸ τὴν θάλασσα πρὸς τὸ Προσκυνητάρι.

Ἡ στιγμὴ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγίου λειψάνου εἶναι στὴν ἀπλότητά της πολὺ συγκινητικὴ: Κάτω ἀπὸ τὸν καταγάλανο

οὐρανό, στέκουν πάνω στο φυσικό αὐτὸ ξάγναντο σιωπηλὸς γιὰ λίγο, ἢ μιὰ ἄντικρυ στὴν ἄλλη, οἱ δυὸ πομπές... Ἡ δική μας ἀτενίζοντας τὸ ἅγιο λείψανο, ἔχει μέτωπο πρὸς τὴν θάλασσα, ποὺ κάτω ἀπ' τὸν ἥλιο τοῦ ἀπομεσήμερου στραφταλίζει τὴν σὰν πελώριος ἀσημένιος δίσκος. Ἡ ἄλλη ἀτενίζοντας τὸ Μοναστήρι, ἔχει μέτωπο πρὸς τὸν πέτρινο ὄγκο τοῦ Ἁθίωνα, μὲ τὶς μεγάλες κάτασπρες χιονοστιβάδες του, ποὺ ἀντανακλοῦν παρὰ ξένα στὸ ἠλιακὸ φῶς, μεταβάλλοντάς το σ' ἓνα ἀκαθόριστο φωτερὸ σέλας, σὲ κάτι σὰν φωτεινὸ ἀπαύγασμα τοῦ Βιβλικοῦ ὄρους Θαβώρ... Ὁ Γέροντας, ντυμένος τὸ ἀπέριττο καλογηρικό ράσο του, στέκει ἄσκεπὴς ἀνάμεσα ἀπ' τὶς δυὸ οὐμάδες, κρατῶντας μὲ καταφανῆ συγκίνηση στὴν ἀγκαλιά του τὸ κιβώτιο μὲ τὸ πολύτιμο περιεχόμενο, ποὺ τὸ θυμιατίζουν σιωπηλοὶ δυὸ διάκοι ἀμφοφορεμένοι.

Βλέπω ἓνα γύρω μου τούτη τὴν στιγμή μορφὲς σιωπηλές, ἀσκητικὰ ταπεινές, ἀχολουσμένες «ἐκ τῶν ἔνδον» ἀπὸ ἓνα ἀπόκρυφο φῶς· μορφὲς ἀγωνιστῶν τῆς ἀρετῆς, σφραγισμένες μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ Παρακλήτου· σὲ μερικὲς ἀπ' αὐτὲς ἀναγνωρίζει κανεὶς χωρὶς δυσκολία, τὴν θριαμβευτικὴ νίκη τοῦ ἀνθρώπου πάνω στὰ λογῆς - λογῆς πάθη τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος... Μιὰ τέτοια θὰ ἦταν ἀσφαλῶς καὶ ἡ μορφὴ τοῦ Παχωμίου, τοῦ πνευματικοῦ ἀδελφοῦ τούτων ἐδῶ τῶν Γερόντων, ποὺ ἀσκήτεψε πρὶν ἕξη γενεές στὴν ἴδια τούτη περιοχὴ... Ξανακυτάζω ἓνα - ἓνα τὰ λιπόσαρκα καὶ γαληνὰ τοῦτα πρόσωπα καὶ νοιώθω νὰ μοῦ μεταγίξουν στὴν ψυχὴ κάτι ἀπὸ τὴν ἀπόκοσμη γαλήνη τους... Ἁθελα μοῦρχονται στὸ νοῦ τὰ λόγια ἐκεῖνα τοῦ Ὁσίου Χριστοδοῦλου τοῦ Λατρηνοῦ, τοῦ κτίτορος τῆς Πατμίας Ἱερᾶς Μονῆς: «Ὅστις σῶμα ἐνίκησεν, ὁ οὗτος φύσιν κατέβαλε. Ὁ δὲ φύσιν νικήσας, πάντως ὑπὲρ φύσιν ἐγένετο»...

Σὲ λίγο ἀκούγεται κατανυκτικὴ ἢ ψαλμωδία τοῦ χαιρετισμοῦ τοῦ ἁγίου λειψάνου, ἀπὸ τὸν καλλίφωνο χορὸ τῆς πομπῆς μας.

— Εὐφραίνεται σήμερον ἢ περίβλεπτος αὕτη Μονή, ὑπταίαις χερσὶν ὑποδεχομένη, τὰ θεῖα σου λείψανα, Ὁσιομάρτυς Παχώμιε· καὶ θεοπρεπῆ σοι πομπὴν ποιεῖται, ἐνορῶσα τὴν δόξαν σου, ἣν παρὰ Χριστοῦ ἐκτήσω, σαυτὸν γὰρ ἀπληρνήσω οὐρανίῳ ἔρωτι, καὶ καλῶς διήνυσας, τὸ κατ' ἀμφω μαρτύριον.

Θεῖον γὰρ σε κεκτημένη ἀνάστημα χαίρει ἐν σοὶ ὡς μήτηρ φιλότεκνος, καὶ ὡς κιβωτὸν ἁγιασμοῦ ἐν ταῖς ἀγκάλαις αὐτῆς, ἐδέξατο ταῦτα βοῶσα. Κύριε δόξα σοι...

Ἐνας ἀνάλαφρος μπάτης κάνει τις φωνές τῶν ψαλτῶν νὰ τρεμουλιάζουν ἀπαλὰ καὶ τις χρυσές φοῦντες τῶν λαβάρων — μὰ καὶ τις ἀσημιές, Βιβλικές, γενειάδες τῶν Γερόντων — ν' ἀνεμίζουν χαρμόсуна...

Ἀπὸ τις δυὸ ομάδες σχηματίζεται τώρα μιὰ μοναδική πομπή, πὺ μ' ἐπὶ κεφαλῆς τὸν τίμιο Σταυρὸ, τὰ ἑξαπτέρουγα, τοὺς φανούς καὶ τὰ μπαῖράκια ἀνηφορίζει πρὸς τὸ Μοναστήρι, λιτανεύοντας διαρκῶς τὸ ἅγιο λείψανο, καὶ μπαίνει σὲ λίγο στὴν εὐρύχωρη πεντακάθαρη Ἐκκλησιά. Τὸ κιβώτιο, μὲ ἀνοιχτὸ τὸ κάλυμμά του, τοποθετεῖται στὸ κέντρο τοῦ Καθολικοῦ, πάνω σὲ μιὰ τράπεζα σκεπασμένη μὲ πορφύρα. Οἱ καλόγηροι καὶ οἱ προσκυνηταὶ στέκουν στὰ στασίδια τους καὶ οἱ χοροὶ ψάλλουν καταनुκτικά τὴν δοξολογία καὶ τὸν χαιρετισμὸ τοῦ ἁγίου λειψάνου.

Ὅλα τώρα μέσα στὴν Ἐκκλησιά εἶνε ὑποβλητικά, ἔλκυστικά, ἀγαπημένα. Τὸ ἀπόφωτο τῆς ἡμέρας μπαίνοντας μέσα ἀπὸ τὰ πολύχρωμα τζάμια τῶν παραθύρων, μεταμορφώνει καὶ λαμπρύνει τὰ πάντα: Ὁ ὄρειχάλκινος, μεγαλοπρεπῆς, δωδεκάπλευρος χορὸς, μὲ τὸ πλῆθος τῶν ἀναμμένων κεριῶν του, κατάσιλπνος, ὀκτινοβολεῖ ἰριδισμούς, ὡς «παντὶ λίθω τιμίω κεκοσμημένος» ἔτσι ὅπως αἰωρεῖται ἑορταστικά, κρεμασμένος ἕνα γύρω μὲ τις δώδεκα λεπτὲς σκαλιστὲς μπρούντιζινες ταινίες του, ἀπὸ τὴν βᾶσι τοῦ τρούλλου, ζωντανεῖ στὴν μνήμη μας περικοπὲς ἀπὸ τὴν Ἀποκάλυψι γιὰ τὴν «πόλιν τὴν ἁγίαν Ἱερουσαλήμ καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, τὴν νύμφην, τὴν γυναῖκα τοῦ ἄρνιου.» (Ἀποκ. κα' 10). Οἱ πολυέλαιοι ἰριδίζουν κι' αὐτοὶ λαμπερά. Τὸ καλλιτεχνικὸ μαρμάρينو τέμπλο, τὰ μαρμάρινα εἰκονοστάσια, ἡ πύλη τῆς Λιτῆς, τὸ μαρμαροπλακόστρωτο δάπεδο καὶ οἱ θαμπὲς ριπολίνες τῶν τοίχων τῆς Ἐκκλησιάς, μαρμαίρουν ἀπαλὰ, γλυκόθωρα, κάτω ἀπ' τὸ τρεμουλιαστὸ φῶς τῶν κεριῶν.

Στὸ χαρῶπὸ κουδούνισμα τῶν θυμιατῶν ξεχύνονται ἕνα-ἕνα μικρὲς γαλάζιες τολύπες, πὺ εὐωδιάζουν λίβανο καὶ σμύρνα. Κυματισμοὶ ἀπὸ γλυκόφθογγες ψαλμωδιές λικνίζουσι τώρα

ἀπαλά τις ψυχές.

— Δόξα ἔν ὑψίστοις Θεῶ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἔν ἀνθρώποις εὐδοκία... Σειρὰ - σειρὰ μετὰ τὸν Γέροντα, περνοῦμε ὅλοι εὐλαβικὰ μπροστὰ ἀπ' τὸ λείψανο τοῦ Ἁγίου καὶ μὲ κατάνυξι τὸ προσκυνοῦμε καὶ τὸ ἀσπαζόμεστε. Μέσα σ' ὅλους κι' ὁ ἄρρωστος ἀδελφὸς Θ... Βάζει μετάνοιες μπροστὰ στὸ λείψανο, τὸ ἀσπάζεται εὐλαβικὰ καὶ φεύγει. Ἀνήσυχος, τὸν προφτάνω ἔξω ἀπ' τὴν Ἐκκλησιά, γιὰ νὰ τὸν μαλλώσω λίγο· κι' ὄχι ἄδικα. Σκέπτομαι ὅτι λίγο πρὶν τὸν εἶχαμε ἀφήσει σὲ μιὰ κατάστασι πολὺ δυσάρεστη: Ὅξεϊα δυσουρία μὲ φρικτοὺς πόνους καὶ ψηλὸ πυρετό. Πῶς τ' ἀποφάσισε ὁ εὐλογημένος καὶ κατέβηκε κάτω; Τοῦ ρίχνω μιὰ ματιά. Φαίνεται νὰ εἶναι ἀπύρετος κι' ἔχει τὸ βλέμμα ἰλαρό. Μοῦ διηγεῖται σύντομα καὶ ἀπλᾶ, σὰν νὰ διηγόταν τὸ φυσικώτερο πρᾶμα τοῦ κόσμου:

— Μόλις ξεκινήσατε γιὰ τὴν ὑποδοχή, προσευχήθηκα ἐπὶ πολὺ μὲ θέρη καὶ δάκρυα, λέγοντας πρὸς τὸν Ὅσιο Παχώμιο: «Ἁγιε Μάρτυρα τοῦ Χριστοῦ ἀξίωσέ με τούτη τὴν χαρμόσυνη μέρα νὰ κατέβω ὑγιῆς ἀπ' τὸ κρεβάτι γιὰ νὰ προσκυνήσω κι' ἐγὼ μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους ἀδελφούς τὸ ἅγιο λείψανό σου!». Σὲ λίγο κάτι ἔνοιωσα μέσα μου νὰ μοῦ λέη ὅτι ἤμουν καλά! Θερμομετρήθηκα. Δὲν εἶχα πιά πυρετό... Μὰ καὶ τὸ ὀδυνηρὸ βάσανο τῆς ὀξεΐας δυσουρίας εἶχε ἐξαφανιστῆ! Εἶμαι ἤδη τελείως καλά...

Μὲ αὐτὰ τὰ ἀπλᾶ λόγια μοῦ διηγῆθηκε ὁ εὐλαβὴς ἀδελφὸς τὸ πρῶτο θαῦμα τοῦ Ὁσιομάρτυρος μέσα στὸ Μοναστήρι μας καὶ Μοναστήρι Του ..

Ξαναπαίνω στὴν Ἐκκλησιά. Τὸ προσκύνημα ἔχει τελειώσει, Οἱ ἱερεῖς μεταφέρουν τὸ ἅγιο λείψανο μέσα στὸ ἱερὸ καὶ τὸ ἐναποθέτουν πλάγι στὰ ἄλλα θαυματουργὰ «σκευὴ ἐκλογῆς» τοῦ Κυρίου.

Καὶ τώρα ὁ εὐλαβὴς Διοικητὴς τοῦ Ἁγίου Ὁρους κ. Κ. Κωνσταντόπουλος, πὺν μαζὶ μὲ τὸν Τελώνη Δάφνης κ. Σ. Κερκύραν καὶ τὸν Διοικητὴν Γυμνασίου ἀλλοδαπῶν Ἁγ. Ὁρους ὑπομοίραρχον κ. Ι. Κουντούρη παρακολούθησε τὴν ὅλη τελετὴ τῆς ὑποδοχῆς τοῦ Ἁγίου λειψάνου, ἀπευθύνει πρὸς τοὺς Μοναχοὺς λόγια πανηγυρικὰ καὶ ἐμπνευσμένα. Ξεκινῶντας ἀπὸ τὸ ρῆμα τοῦ Κυρίου «...καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτος εἰμὶ καὶ ταπεινὸς τῆ

καρδία...» γύρω από το οποίο ως περι ἄξονα περιστρέφει ὅλη ἡ ζωὴ τοῦ Ὅσιου μαρτυροῦ, ὑπογραμμίζει τὴν ἀξία τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς ταπεινώσεως γιὰ κάθε Χριστιανὸ καὶ ἰδιαίτερος γιὰ τὸν Μοναχό· Ἡ ἀγαπῶσα ταπείνωσις «κένωσις» πρέπει νὰ χαρακτηρίζεται κάθε Χριστιανὸ καὶ ἰδίως τὸν Μοναχό· γιὰ τὸ Χριστιανισμὸς δὲν εἶναι μόνον ἔφεσις διὰ μίαν ἀνωτέραν ζωὴν, ἀλλὰ κυρίως βίωμα, πὸ τὸ ζῆ κανεὶς διὰ ἀδιαλείπτου ἀγῶνος καὶ ἀσκήσεως. Μόνον μὲ τὴν συνεχῆ ἀσκησὶ στὴν ἀρετὴ καὶ τὴν ἐνάσκησιν τῆς ἀρετῆς, βελτιοῦται πνευματικῶς ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ - συνεργούσης καὶ τῆς Θείας χάριτος - σὲ δύναμι καὶ σὲ μεγαλῆσι καὶ αὐτὸν τὸν Πατέρα Παχώμιο τὸν Ἁγιοπαυλίτη. Αὐτὰ ἔχομαι νὰ διδαχθοῦμαι ὅλοι, καὶ πρὸ παντὸς οἱ Ἁγιορεῖται, γιὰ νὰ γίνουσι καλλίτεροι, γιὰ νὰ ἀποδώσουσι πνευματικὰ, γιὰ νὰ ἀνταποκριθοῦν σ' ἐκεῖνο πὸν ὀραματίζονται καὶ γιὰ τὸ ὀποῖο προῦποτιθεταὶ ὅτι ἦρθαν στὸ Ἁγ. Ὅρος. Καὶ τότε θὰ δοξασθοῦν κι' αὐτοὶ σὰν «υἱὸι φωτὸς» καὶ σὰν ἥρωες τῆς ζωῆς, καὶ θὰ δοξάσουσι ἀκόμη περισσότερο τὸ ἱερὸ αὐτὸ σύστημα καὶ πολιτιστικὸ μὀρφωμα, γιὰ τὸ ὀποῖο ὡς Ὁρθόδοξοι χριστιανοὶ καὶ ὡς Ἑλληνας, αἰσθανόμαστε ἰδιαίτερα καύχησι.

Ὁ Γέροντάς μας εὐχαριστῶντας τὸν κ. Διοικητὴ γιὰ τὰς ὀραίας ἐκφράσεις τοῦ ἐξιστορεῖ μὲ συντομία τὴν ζωὴ καὶ τὸ μαρτύριο τοῦ Ὁσίου, ὁ ὀποῖος γιὰ νὰ φθάσῃ ἔως αὐτὸ θὰ εἶχε ἀσφαλῶς ὑπ' ὄψιν τοῦ καὶ τὸν Ὁσιον Πατέρα ἡμῶν Παῦλον καὶ κτίτορα τῆς Μονῆς, ὁ ὀποῖος βλέπων τὴν ματαιότητα τῶν ἐγκοσμίων, ἐγκατέλειπε πλοῦτον καὶ τιμὰς καὶ αὐτὴν ἀκόμη τὴν δοξασμένην Βασιλικὴν πορφύραν τοῦ Βυζαντινοῦ θρόνου, προτιμήσας νὰ περιβληθῆ τὰ ράκη τοῦ Μοναχοῦ...

Ἡ συγκινητικὴ τελετὴ τελείωσε ἤδη, καὶ οἱ Πατέρες σιωπηλοὶ καὶ σεμνοὶ, ἀποσύρονται στὰ κελλιά τους. Εἶνε οἱ στιγμὲς ὀπου, ὁ ἥλιος γέροντας πίσω ἀπ' τὸ βουνὸ τῆς Σιτωνάδας ἀχνολούζει τὴν φθαρτὴ κτίσιν μέσα σὲ μιὰ διάφανη χρυσοροδινὴ ἀτμίδα φωτὸς, χαρίζοντάς της μιὰ φευγαλέα πνοὴ ἐξαυλώσεως, μιὰ στιγμιαία πνοὴ ἀπελευθερώσεώς της ἀπὸ τὴν δουλεία τῆς φθορᾶς, στὴν ὀποία συστενάζει κι' αὐτὴ μαζί μας καὶ συναγωνιᾶ... Εἶνε ὀμως συγχρόνως καὶ στιγμὲς -οἱ μεγάλες στιγμὲς- τοῦ Μοναστοῦ, ὀπου, μόνος, κατάμονος, μέσα στὴν θαλπωρὴ τῆς σιγα-

Σ Κ Ε Ψ Ε Ι Σ

Χαράς εὐαγγέλια τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ.

Εἰς τὴν χαρὰν καὶ ἀγαλλίασιν, τὴν ὁποίαν δοκιμάζει ἡ ἐξερχομένη ἐκ τῆς χειμερινῆς νάρκης καὶ εἰσερχομένη εἰς τὴν μυροβόλον ἀνοιξιν ἄψυχος φύσις, προστίθεται καὶ ἡ ἀσυγκρίτως μεγάλη χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις, τὴν ὁποίαν αἰσθάνεται πᾶς χριστιανὸς ἐκ τῆς λαμπροφόρου τοῦ Κυρίου Ἐναστάσεως, τῆς ἑορτῆς ταύτης τῶν ἑορτῶν καὶ πανηγύρεως τῶν πανηγύρεων, ὡς ἀποκαλεῖ ταύτην ἡ Ἐκκλησία μας διὰ τοῦ ὑπερόχου καὶ μεγαλοπνύου Κανόνος τοῦ Λαμασκηνοῦ. Ἡ Ἐνάστασις τοῦ Κυρίου «ὅς ἠγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν» (Ρωμ. δ' 25.) εἶναι τὸ σπουδαιότερον χριστιανικὸν καὶ ἱστορικὸν γεγονός, διότι, αὕτη δεικνύει ἡλίου φαινότερον τὴν θεότητα τοῦ Κυρίου, τὴν δικαίωσιν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ἐπανάκτησιν τῆς υἰοθεσίας, τὴν πανωλεθρίαν τοῦ θανάτου, τὴν ἐξάλειψιν τῆς ἁμαρτίας, τὴν συντριβὴν τῆς κεφαλῆς τοῦ ὄφους (Γεν. γ' 15.).

Πάντα ταῦτα εἶναι δῶρα ἀτίμητα, ἅτινα ἐξυψώνουν καὶ δίδουν ἀξίαν εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀνθρώπου. Ἴδου διατὶ πᾶσα χριστιανικὴ ψυχὴ χαίρει ἐπὶ τῇ ἀναστάσει καὶ ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἰδιαζόντως τιμᾷ τὴν τῆς Ἐναστάσεως ἑορτὴν καὶ προτρέπεται «ἑορταζέτω ὁ κόσμος ὄρατός τε καὶ ἀόρατος».

Τὴν χαρὰν ταύτην, ἣν ἐπαγγέλεται ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ ἡ θρησκεία αὐτοῦ τῆς χαρᾶς, ἐννοοῦν μόνον οἱ μετανοοῦντες

λιᾶς, ἐκεῖ μέσα στὸ ἀπέριττο ἡσυχαστήριό του, πὺν αἰωρεῖται ἀνάμεσα γῆς καὶ οὐρανοῦ, κάμπτει τὸ γόνυ μπροστὰ στὸ Δεσπότη καὶ Κύριο τῆς κτίσεως καὶ δέεται παρατεταμένα καὶ ἀπλᾶ:

— Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με! ..
Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με!...

Ναί, ἔτσι ἀπλᾶ θὰ δεηθῇ τώρα... Πρὸς τί τὸ πλεονάζον; «τὸ γὰρ τί προσευξόμεθα καθὸ δεῖ οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ' αὐτὸ τὸ Πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν στεναγμοῖς ἀλαλήτοις» (Ρωμ η' 26).

Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱὲ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με!..., δέεται τώρα παρατεταμένα ὁ Μοναχός, ζητώντας νὰ ἐλεηθῇ· νὰ ἐλεηθῇ στὸν καιρὸ τῆς δόξης τοῦ Κυρίου μὲ μιὰ -μιὰ καὶ μόνη- ἀχιτιδίτσα ἀπὸ τὸ θεῖο Του φῶς. Γι' αὐτὴν τὴν σταγόνα τοῦ θείου φωτὸς ἀγωνίζεται καρτερικὰ ὁ Καλόγερος, κι' εἶναι πρόθυμος γι' αὐτὴν νὰ χύσῃ τὸ αἷμα του μιὰ χρυσαυγοῦλα, σὰν τὸν μακάριο Ὁσιομάρτυρα Παχώμιο...

ΑΚΡΑΘΩ-Γ' ΤΗΣ

καὶ «ἐν καινότητι ζωῆς» (Ρωμ. στ' 5.) περιπατοῦντες. Οὗτοι χαίρουν πάντοτε τὴν ἄρρητον χαρὰν «ἣν οὐδεὶς αἶρει ἀπ' αὐτῶν» (Ἰωάν. ιστ' 22.).

«Τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας»

Ἡ ἐποχὴ ἡμῶν εἶχε τὸ ἀτύχημα νὰ δοκιμάσῃ καὶ ἴδη ἰδίους ὄμμασι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἁμαρτίας, τὸν θάνατον, ὅστις κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, εἶναι τὰ «ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας» (Ρωμ. στ' 23.). Οἱ δύο παγκόσμιοι πόλεμοι ἐσκόρπισαν ἄφατον δυστυχίαν, ἀφθονα δάκρυα, ἐθέρισαν ἀσπλάγχως τὸ ἄνθος τῆς νεότητος, κατερείπωσαν ἔργα μόχθου αἰῶνων τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐδημιούργησαν συνθήκας δυσβαστάκτου δυστυχίας εἰς τὸν «καλὸν λίαν» αὐτὸν κόσμον, ὃν ἐδημιούργησεν ἡ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον. Ἰδοὺ μερικὰ θύματα τοῦ πολέμου, οἵτινες εἶναι ἀποτελεσματὰ τῆς ἁμαρτίας. Κατ' ἀνακοίνωσιν τῆς παγκοσμίου ὁμοσπονδίας παλαιῶν πολεμιστῶν, οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον ἀνάπηροὶ πολέμου ἀνέχονται εἰς 15 περίπου ἑκατομμύρια, οἱ ἡμίσεις τῶν ὁποίων εἶναι θύματα τοῦ τελευταίου παγκοσμίου πολέμου. Εἰς τὴν Γαλλίαν 993.500 παλαιοὶ πολεμιστὰὶ λαμβάνουν σύνταξιν ἀναπηρίας, εἰς τὴν Μ. Βρετανίαν 683.000, εἰς τὴν Ἰταλίαν 350.000, εἰς τὸν Καναδᾶν 158.000 καὶ εἰς τὸ Βέλγιον 121.000. Οἱ Ἀμερικανοὶ στρατιῶται, οἱ ὁποῖοι κατέστησαν ἀνάπηροὶ κατὰ τὸν δεύτερον παγκόσμιον πόλεμον ἀνήλθον εἰς 1.919.537, οἱ Γερμανοὶ εἰς 1.537.000 καὶ οἱ Ἰάπωνες 744.034.

Παραλείπομεν τὰ ἕτερα θύματα τῆς ἁμαρτίας ἐκ τῶν ὑπ' αὐτῆς προκαλουμένων ἀσθενειῶν, ἐκ τῶν ὁποίων, πρὸ τοῦ πολέμου μόνον ἐν Γαλλίᾳ ἔπασχον τέσσαρα ἑκατομμύρια ἄτομα, 40 οἱ τῶν βρεφῶν ἀπέθνησκον καὶ 50 οἱ ἐγένοντο παραφρονες καὶ διὰ τὰς ὁποίας ἔδαπανῶντο εἰς νοσοκομεῖα 20 ἑκατομμύρια γαλλικῶν φράγκων καὶ ἡ Ἑθνικὴ οἰκονομία ἐφίστατο ζημίαν τριῶν δισεκατομμυρίων γαλ. φράγκων !!

Καὶ ἕτερα θύματα !

Ἄλλ' ἐκτὸς τῶν θυμάτων τοῦ πολέμου ὑπάρχουν καὶ ἕτερα θύματα. Ταῦτα εἶναι τὰ θύματα τῆς γαστριμαργίας, ἧτις, ὡς γνωστόν, εἶναι ἐν τῶν θανασιμῶν ἁμαρτημάτων.

Ἰδοὺ τί εἶπεν ὁ διαπρεπὴς Ἀμερικανὸς ἰατρός, καθηγητὴς Λεβίν, ὀμιλῶν ἐνώπιον τῆς ἐνώσεως διὰ τὴν πρόδοτον τῆς ἐπιστήμης «Παρὰ τοὺς συχνοὺς πολέμους, περισσότεροι ἄνθρωποι τῆς λευκῆς φυλῆς ἀποθνήσκουν ἀπὸ τὸ τραπεζομάχαιρο καὶ τὸ πηροῦνι, παρὰ ἀπὸ τὸ πυροβόλον καὶ τὴν λόγχην. Πολλοὶ Εὐρωπαῖοι καὶ Ἀμερικανοὶ τρώγουν πάρα πολὺ καὶ τοῦτο προκαλεῖ ὑπέρτασιν τοῦ αἵματος, καθὼς καὶ νόσους τῶν νεφρῶν καὶ τοῦ ἐγκεφάλου. Τουναντίον ἡ ὑψηλὴ πίεσις τοῦ αἵματος εἶνε σπανία μεταξὺ τῶν Κινέζων, Ἰαπῶνων, Κορεατῶν καὶ Ἰνδῶν».

Οἱ λόγοι οὗτοι τοῦ σοφοῦ ἐπιστήμονος μαρτυροῦν πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὴν μεγάλην σημασίαν τῆς νηστείας καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ὑγιεινῆς, ὅπερ ἡμεῖς οἱ Ἄγιοσεῖται ἐκ πείρας γνωρίζομεν. Ἡ νηστεία φέρει οὐ μόνον ψυχικὴν ὑγείαν ἀλλὰ καὶ σωματικὴν τοιαύτην. Ὅθεν οὐ μόνον ἁμαρτάνουσιν οἱ μὴ νηστεύοντες ἀλλὰ καὶ βλάπτουσι τὴν ὑγείαν αὐτῶν, ὡς ἄλλοτε διὰ πολλῶν ἐγράψαμεν.

Καὶ αὐθις

Δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἐπανέλθωμεν καὶ αὐθις εἰς τὸ ζήτημα τοῦ ἰδιορρύθμου, ἐκ χριστιανικῆς βεβαίως ἀγάπης κινούμενοι καὶ οὐχὶ ἐξ ἐρηθείας καὶ φιλοκατηγορίας, ὅπερ ἄλλοτριον τοῦ χριστιανικοῦ πνεύματος, διότι ἐκ τοῦ ἰδιορρύθμου «λύπη μοι ἐστὶ μεγάλη καὶ ἀδιάλειπτος ὁδὸν τῆ καρδία μου» (Ρωμ. θ' 2.) ἵνα μεταχειρισθῶμεν λόγους τοῦ Ἀποστ. Παύλου.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

Ὁσιομάρτυς Παχώμιος ὁ Νέος. Ὡς ἐσημείωσαμεν εἰς τὸ προηγούμενον τεύχος, ἐπραγματοποιήθη ἡ ἐνταῦθα μεταφορά, ὑπὸ τοῦ Καθηγουμένου ἡμῶν Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Σεραφεῖμ, τοῦ ἱεροῦ λειψάνου τοῦ Ὁσιομάρτυρος Παχωμίου, τοῦ παραχωρηθέντος ὑπὸ τῆς ἐν Πάτμῳ Ἱ. Μονῆς Ἀγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου εἰς τὴν ἡμετέραν τοιαύτην.

Τοῦτο ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸ ὅσοι τῆς χειρὸς τοῦ Ὁσίου, ὀνομαζόμενον «πῆχυς». Ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Πάτμου μετεφέρθη ὑφ' ὄλων τῶν μοναχῶν αὐτῆς ἐν λιτανεύσει καὶ ἐν μέσῳ γενικῶν κωδωνοκρουσιῶν τῆς Μονῆς καὶ ὄλων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς πόλεως τῆς Πάτμου Χώρας, μέχρι τοῦ ἐν Σκάλα Ἱ. ναοῦ τοῦ ἱερομάρτυρος Φωκά, ἐνθα ἐγένετο ἡ ἀπόλυσις καὶ ἐνθα παραλαβὼν τοῦτο εἰς ὀρισθεῖς μοναχός, τὸ μετέφερεν μέχρι τοῦ ἀτμοπλοίου, ὅπου καὶ τὸ παρέδωκεν τελικῶς εἰς τὸν ἡμέτερον Καθηγούμενον. Τὰ τῆς ἐνταῦθα ὑποδοχῆς τοῦ ἁγίου λειψάνου ἀναφέρονται εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους.

Ἱερὰ Κοινότης Ἁγίου Ὁρους. Κατόπιν ἐγγράφου τοῦ Ἁγιο-

Συγχαίρομεν θερμῶς τοὺς πέντε Προϊσταμένους τῆς Μεγίστης Λαύρας, διότι, ὡς ἀνεγράψαμεν εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 30—31 τεύχος ἡμῶν, θέσαντες εὐθαρσῶς ἐπὶ τάπητος τὸ ζήτημα ἐν τῇ γεροντικῇ αὐτῶν συνάξει ἐζήτησαν τὴν κατάργησιν αὐτοῦ.

Πρέπει νὰ ἐπιμείνωσι καὶ ἐνισχυόμενοι διὰ τῆς προσευχῆς νὰ ἐπανεέλθωσι καὶ αὐτῆς. Εἶναι βεβαία ἡ ἐπιτυχία αὐτῶν, διότι τὸ αἴτημά των εἶναι θεῖον καὶ σύμφωνον μὲ τοὺς μοναχικούς θεσμούς. Θὰ ἔχωσι τὸν δομητόρα τῆς Λαύρας Ἅγιον Ἀθανάσιον βοηθόν καὶ τὰς προσευχὰς ὄλων τῶν Ἀγιορειτῶν καὶ φιλαγιορειτῶν. Τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου θὰ ἐκκληρωθῆ, ἀρκεῖ νὰ ἐπανεέλθωσι καὶ πάλιν, νὰ ἐνεργήσωσι μετὰ συνέσεως καὶ νὰ προσεύχωνται πρὸ πάσης ἐνεργείας.

Οἱ πανεύφημοι μάρτυρες

Ὅταν τις μελετᾷ τὴν ζωὴν τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας τὴν μαρτυρικήν, καταλαμβάνεται ὑπὸ θάμβους διὰ τὴν αὐταπάρνησιν, τὸ θάρρος, τὴν πίστιν, τὴν ἀγάπην, τὸν ἐνθουσιασμόν τῶν μαρτύρων τῆς πίστεως, ἐπὶ τὸν αἰμάτων τῶν ὁποίων ἑστερεώθη ἡ Ἐκκλησία μας. Τὸ θάμβος αὐτὸ δοκιμάζει καὶ ὁ μελετῶν τὸ νέον βιβλίον τῶν ἐκδόσεων τῆς Δαμασκοῦ «τὸ ἐνθουσιαστικὸν στοιχεῖον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῶν μαρτύρων» διὰ τοῦ ὁποίου ἐπλούτισε τὴν πενιχρὰν ἡμῶν ἀγιολογικὴν φιλολογίαν ἢ φερεπονία καὶ εὐσέβεια τοῦ Πανοσιολ. Πρωθιερέως τῶν Ἀνακτόρων Ἀρχιμ. Ἱερωνύμου καὶ ἐν τῷ ὁποίῳ ἐκτίθενται διὰ πολλῶν τὰ μαρτύρια τῶν ἡρώων τῆς πίστεως.

Αἱ 907 παραπομπαὶ μαρτυροῦν τὴν ἐπιστημονικὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ συγγραφέως καὶ τὴν πλήρη γνῶσιν τοῦ θέματος. Ἡ σαφήνεια ἀφ' ἑτέρου τῶν νοημάτων, αἱ πολλαὶ καὶ ἀγνωστοὶ λεπτομέρειαι τῶν μαρτύρων καὶ τὸ οἰκοδομητικὸν περιεχόμενον, καθιστοῦν τὸ βιβλίον τοῦτο ἐπαγωγὸν καὶ εὐχάριστον, συνάμα δὲ καὶ διδακτικὸν ἀνάγνωσμα τῆς ἐπαχῆς μας τῆς μαρτυρικῆς, ἀφοῦ τὸ μεγαλύτερον τμήμα τῆς Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας εὐρίσκεται ἐν διωγμῷ καὶ ἔχει νέφος μαρτύρων. Τοῦτου ἐνεκα ἐπιβάλλεται πᾶς χριστιανὸς νὰ μελετήσῃ τὸ ὡς ἄνω βιβλίον.

ρείτου Παναγιωτάτου Μητροπολίτου Θεσσαλονίκης Κου Παντελεήμονος, όπως έنيσχυθῆ ἡ προσπάθεια αὐτοῦ τῆς ἀναβιώσεως, ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Θεσσαλονίκης, τοῦ μοναχικοῦ θεσμοῦ, διὰ τῆς ἀναδιοργανώσεως τῆς ἀριστοστάτου Μονῆς τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, ἀπεφασίσθη ἡ δωρεάν χορήγησις 65 κυβικῶν μέτρων κατεργασμένης ξυλείας καστανίας, διὰ τὴν ἀνακαίνισιν τῆς Μονῆς ταύτης καὶ παρεκλήθησαν δι' ἐγκυκλίου αἱ 20 Ἱ. Μοναὶ ὅπως δηλώσῃ ἐκάστη τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διαθέσῃ συμφώνως πρὸς τὴν δυναμικότητα αὐτῆς.

— Ἐπίσης ἀπεφασίσθη ἡ ἐνέργεια Παναγιωρειτικοῦ ἐράνου ὑπὲρ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ καὶ παρεκλήθησαν αἱ αὐταὶ Ἱ. Μοναὶ ὅπως δηλώσουν τὰς εἰσφορὰς αὐτῶν καὶ δι' ἐπιτροπῶν νὰ ἐνεργήσουν ἔρανον καὶ μεταξύ τῶν ἐξαρτηματικῶν ἀδελφῶν αὐτῶν.

Ἱ. Νὰὸς τοῦ Πρωτάτου. Ὡς ἀνεγράψαμεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος, διετέθη ὑπὸ τοῦ Ὑπουργείου Ἐθν. Παιδείας ποσὸν 250 000.000 δραχ. διὰ τὴν συντήρησιν τῶν διαφόρων μνημείων τοῦ Ἁγίου Ὁρους. Ἦδη ἀφίχθη συνεργεῖον ἐπιστημόνων καὶ ἤρξαντο αἱ σχετικαὶ ἐργασίαι εἰς τὸν ἱστορικὸν τοῦτον ναόν, ὅστις ἀποτελεῖ τὸ πλεόν σημαντικὸν μνημεῖον τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τόπου.

Ταυτοχρόνως θὰ γίνῃ καὶ ἡ ἐπισκευὴ τοῦ ἀρχαίου ναυδρίου τοῦ Τιμίου Προδρόμου τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς ἐνθα νῦν τὸ ἱατρεῖον καὶ νοσηλευτήριον τοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ.

Ἀθωνιάς Ἐκκλησιαστικῆ Σχολῆς. Ἐκοινοποιήθη εἰς τὴν Ἱ. Κοινότητα σχέδιον Νόμου ὑπογεγραμμένου ὑπὸ τῶν Ὑπουργῶν Ἐθνικ. Παιδείας, Ἐξωτερικῶν καὶ Οἰκονομικῶν ἐξοχωτάτων κ. κ. Κ. Καλλία, Σ. Στεφανοπούλου καὶ Κ. Παπαγιάννη περὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ τῆς Ἀθωνιάδος Σχολῆς, ἔχοντος οὕτω

Ἄρθρον μόνον

1. «Τὸ ἐπιστημονικὸν προσωπικὸν τῆς κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 182 τοῦ καταστατικοῦ χάρτου τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἰδρυθείσης Ἀθωνιάδος Σχολῆς ἀποτελεῖται ἐκ τοῦ Διευθυντοῦ (Σχολάρχου) τυγχάνοντος κληρικοῦ θεολόγου, καὶ ἐκ τῶν καθηγητῶν, ἧτοι ἐτέρων δύο θεολόγων, δύο φιλολόγων, ἐνὸς μαθηματικοῦ ἢ φυσικομαθηματικοῦ, ἐνὸς γεωπόνου, ἐνὸς δασολόγου καὶ ἐνὸς καθηγητοῦ τῆς Ἀγγλικῆς γλώσσης.

2. Τὰ τοῦ τρόπου διορισμοῦ τοῦ Διευθυντοῦ θέλουσι κανονισθῆ ἐν τῇ ἐκδοθησομένῃ κανονιστικῇ διατάξει περὶ τῆς Ἀθωνιάδος Ἐκκλ. Σχολῆς.

3. Τὸ λοιπὸν ἐπιστημονικὸν προσωπικὸν διορίζεται, μετατίθεται, ἀποσπᾶται, προάγεται κλπ. κατὰ τὰς περὶ διδακτικοῦ προσωπικοῦ Ἐκκλησιαστικῆς ἐκπαιδεύσεως ἰσχυροῦσας διατάξεις. ὑπαγόμενον ὑπὸ τὴν ἰρμοδιότητα τοῦ ὑπηρεσιακοῦ Συμβουλίου Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως.

4. Ἡ δαπάνη τῆς μισθοδοσίας τοῦ ὡς ἀνω ἐπιστημονικοῦ προσωπικοῦ βαρῦνη τὸ Δημόσιον».

Κατὰ τὴν σχετικὴν ἐκθεσιν τῆς Ὑπηρεσίας Δημοσίου Λογιστικοῦ, ὁ Κρατικὸς Προϋπολογισμὸς θὰ ἐπιβαρυνθῆ μὲ τὸ ποσὸν τῶν δραμῶν 239.500.000. Τὸ τεχνικὸν προσωπικόν, ὡς καὶ τὸ ὑπαλληλικὸν τοιοῦτον, θὰ βαρῦνη τὴν Ἱ Κοινότητα Ἁγίου Ὁρους, τὴν ὁποῖαν θὰ βαρῦνη ἐπίσης καὶ ἡ τροφοδοσία ὀλοκλήρου τοῦ προσωπικοῦ τῆς Σχολῆς.

Δενδροκαλλιέργεια. Ὑπὸ τῶν περισσοτέρων Ἱ Μονῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτῶν ἠγοράσθησαν ἀπὸ διάφορα φυτώρια καὶ ἐφυνεύθησαν κατὰ τὴν παρελθούσαν ἐαρινὴν περιόδον 1.000 μηλείαι ποικιλίαν «Στάρκου» καὶ «Μπελφῶδ», 500 ἀμυγδαλαὶ Χίου καὶ Ἱταλίας λίαν ὀφίμου ἀνθήσεις, καὶ 500 ἄλλα ὀπωροφόρα δένδρα.

Πρὸς τοῦτο ἐνδιεφέρθη ἰδιαίτερος ὁ Διοικητῆς τοῦ ἱεροῦ ἡμῶν τό-

που κ. Κ. Κωνσταντόπουλος, ὅστις καὶ ἀπλήθην θερμὸν προσωπικὸν γράμμα πρὸς ὅλους τοὺς Ἁγιορείτας, διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς δενδροκαλλιέργειας. Ἐπίσης συνέβαλε σημαντικῶς καὶ ὁ γεωπόνος κ. Ἄντ. Μήτσου εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τῆς προσπαθείας ταύτης.

Ἐπισκέψεις. Λόγῳ τῆς ἀκαταστασίας τοῦ καιροῦ καὶ τῆς γρίπης οἱ ἐπισκέπται τοῦ Ἁγ. Ὁρους κατὰ τὰς ἡμέρας τοῦ Ἁγ. Πάσχο ἦσαν ὀλίγοι.

— Τὴν 11ην Ἀπριλίου (π. ἡμ.) ἀφίχθησαν διὰ τοῦ ἀπ «Αἰγαῖον» 100 μέλη τοῦ ἐν Θεσβνίκῃ συνελθόντος Θ' Βυζαντινολογικοῦ Συνεδρίου, ὁ Ὑπουργὸς Βορείου Ἑλλάδος κ. Στράτος, οἱ Πρόξενοι Γαλλίας, Ἑλβετίας καὶ Τουρκίας, ὁ Πρύτανης μετὰ πολλῶν Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσβνίκης, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνεδρίου κ. Κουγιάς, ἀνώτεροι ὑπάλληλοι τῆς Γ.Δ.Β.Ε. ἀντιπρόσωποι τοῦ τύπου, καὶ 300 ἄτομα, οἵτινες ἐπεσκέφθησαν τὰς Ἱ. Μονὰς Βατοπεδίου, Διονυσίου καὶ Δοχειαρίου, ἀποθαυμάσαντες τὸν πλοῦτον τῶν Βυζαντινῶν κειμηλίων.

Τοὺς ξένους ὑπεδέχθησαν ἀντιπροσωπεῖα τῆς Ἱ. Κοινότητος καὶ αἱ λοιπαὶ ἀρχαὶ τοῦ τόπου, τοῦ Διοικητοῦ Ἁγ. Ὁρους κ. Κωνσταντοπούλου μὴ δυνηθέντος νὰ παρασταθῇ λόγῳ ἀτυχήματος κατὰ τὴν μετάβασιν του εἰς τὴν Ἱ. Μοῆν Δοχειαρίου πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐπισκεπτῶν.

Κατὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν ἀνωτέρω εἰς τὴν Ἱ. Μοῆν Διονυσίου ἐσημειώθη δυστυχῶς ἀξιοθρήνητος ἀπόπειρα παραβίασεως τῆς ἀπὸ μιᾶς χιλιετίας ἰσχυροῦσης διατάξεως, δι' ἧς ἀπαγορεύεται εἰς τὸ θῆλυ γένος ἡ ἐν Ἁγίῳ Ὁρει εἴσοδος, διὰ τῆς ἀποβίβασεως ἐκ τοῦ ἀτμοπλοίου τριῶν γυναικῶν -παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τῶν κ. κ. Καθηγητῶν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσβνίκης- γεγονός προκάλεισαν ἀλγεῖν ἑντύλωσιν εἰς τὸν Ἁγιορειτικὸν κόσμον. Ταύτας ὡς ἀντελήφθη ὁ κ. Ὑπουργὸς Βορ. Ἑλλάδος ἐπὶ τοῦ λιμενοβραχίονος τῆς Μοῆς διέταξε καὶ ἐπέστρεψαν ἀμέσως ἐντὸς τοῦ ἀτμοπλοίου.

— Τὴν Ἱ. ἡμῶν Μοῆν ἐπεσκέφθησαν κατὰ τὸ δίμηνον διάστημα οἱ κ. κ. Σάλτας δικηγόρος καὶ ζωγράφος, Μ. Κωνσταντίνου φοιτητής, Σ. Μπαρᾶκος, Ἱ. Στάσας ἔμπορος, Δ. Ἀποστολίδης ἰδιωτ. ὑπάλληλος, Γ. Παπαδόπουλος, Γ. Φωτιάδης, Ἄντ. Ταχιάος φοιτηταί, Γ. Τζέκος τραπ. ὑπάλλ., Ν. Σκιπητάρης, Δ. Σιδώμας ἐκ Θεσβκης, Φ. Κοκκίνης ἔμπορος ἐξ Ἀγγίστης Σερρών, Γ. Κόντας ἐξ Ἀρναίας, Π. Βεργιάδης Χ. Μήτσος, Β. Κόλλος, Φ. Κυλφώτης, Α. Ἀθανᾶς ἐκ Νικησίων καὶ ὁ Καθηγητὴς κ. Β. Καλογεράς μετὰ 22 μαθητῶν τοῦ Πειραματ. Σχολείου τοῦ Πανεστ. Θεσβκης.

— Ὁσαύτως ἀφίχθη πρὸς ἐπίσκεψιν ὅλων τῶν Ἱ. Μοῶν ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστ. Νορθουέστερ τοῦ Σικάγου κ. Ἔρνεστ Σῶντερς ὡς ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐθν. Βιβλιοθήκης τοῦ Κογκρέσου διὰ τὴν μελέτην καὶ φωτογράφησιν βιβλίων θρησκοκεντικοῦ περιεχομένου ὅστις καὶ θὰ παραμείνῃ ἐνταῦθα ἐπὶ ἑξάμηνον.

Δωρεαί. Προσέφεραν πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ παρόντος δωρεὰν κυκλοφοροῦντος περιοδικοῦ: Οἱ κ. κ. Θ. Λαμπαδάριος Λῆμνος (2α) δρ. 150.000. Κωστῆς Μπαστιάς δημοσιογρ. Ν. Ὑόρχη (2α) 75.000, Γ. Λάσκαρης Δικηγ. Ἀργοστόλιον (2α) 70.000, Ἐνωσις Γονέων «Χριστιανικὴ ἀγωγή» Θεσβκης (2α) Β. Σισκόπουλος ξυλέμπορος Θεσβκης (2α), Ἀρχιμ. Κ. Ἀρώνης Κατερίνη, ἱερ. Β. Γερολιόλιος, ἱερ. Ἱ. Καλιακούδας, Ἀθανάσης ἀντιπρ. Κοινότητος, Γ. Τσοῦκας ἐκ Λιτοχώρου ἀνά 50.000, Προηγ. Κοσμάς Φιλοθεΐτης, Προηγ. Ἀντύλας Ἰβηρίτης, Γέο. Ἰωακείμ Ενοφαντινὸς ἀνά 30.000, Χ. Παπαναργύρου Συννυχῆς ἐ. ἀ. Θεσβκη (2α), Ἰωάν. Σπαθάρης Καθηγητὴς Βόλος (2α), Γρ. Σακκαλῆς Συννυχῆς ἐ. ἀ. Ἀθῆναι, Γέο. Χαρίτων κελλίου Ἁγ. Ἰωάν. Θεολόγος, Δημ. Δρακόπουλος Θεσβνίκη ἀνά 20.000 καὶ ἱερ. Εὐθύμιος Κρητικὸς κελλίου Ἐσταυρωμένον (2α) δρχ. 10.000.